

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

SZMPSZ, 2021

TÁMOGATÓK:

- © SZMPSZ Kincskeresők
- © A Hetényi Értéktár Bizottság tagjai és baráti közössége
- © Villa Heten
- © Fotók: Tarczy Lajos AI és a Hetényi Értéktár képarchívuma
- © Illusztrációk: Csonga Ernő
- © A borítóterv Gál Gábor fotójának felhasználásával készült.
ISBN 978-80-89919-18-5

*„Tudomány s erények nem nyerhetők,
csak lankadatlan szorgalom és akarat hevével.”
(Tarczy Lajos)*

TARTALOM

FEKETE IRÉN: Előszó	9
SZANYI MÁRIA: Hetényi Kincskeresők	11
RANCSÓ ANDREA: Húsz év az értékek útján – kincskeresés a hetényi iskolásokkal	14
GAÁL IDA: Szakmai szemmel...	15
RANCSÓ SAROLTA: Tárlatvezetés – életre nevelés?	16
ANDROVICS FRANCISKA: Dédapám történetei	18
HOVANY RENÁTA: Hogy is volt?	20
KUN FERENCZ (gyűjt.): Iskola és kerékpár	22
RANCSÓ ANDREA: Tarczy nyomában	24
KESZEG ILDIKÓ: „Áldott legyen két kezünk munkája”	31
GELETA KATALIN: Nagyanyáink öröksége	34
GELETA EMESE: Dédszüleink hagyatéka	36
CZIBOR ANGELIKA: Játsszunk Hetényt! Korszerűen a régióért – iskolaprogram	37
LAKATOS MIHÁLY: Köszöntő szavak a 20. Tarczy-emléknapra	41
KUN FERENCZ: Háborúk, kitelepítések és deportálások	43
KUN FERENCZ: Iskola és csónakok	45
RANCSÓ MELINDA: Fociológia. A Tarczy-emléknap XX. Évfordulójára	47
CSOLLÁR ÁDÁM: A hetényi nosztalgiafaktor	48
KOTIERS ÉVA: Színház az egész Hetény. Gólyaláb	51
KUN FERENCZ: Tarczys korpék. Templom és iskola	54
TÓTH ILONKA: Hetényiek sorsa a II. világháborúban	55
JANKÓ EMMA: Tarczy-nap nyugdíjas szemmel	58
RANCSÓ ANDREA: Akik az érték-mennyországból vigyáznak ránk	60
NÉMETH NÓRA: Lánglovagok. Szent Flórián, óvj meg minket!	61
BÖDÖK KÁROLY: Létrejön a Hetényi Települési Értéktár	63
FALVAK KULTÚRÁJÁÉRT ALAPÍTVÁNY: Örökség serleg 2021	64
ROSZICSKA IRÉN: Elsősök avatása	65
KOCSIS DÓRA: Mátyás király szőlőt kapáltat	67
HENCZ ERVIN: Hetényi életmesék, népszokások. Hetényiesen szólva...	69
IFJ. DÉKÁNY MIKLÓS: Hetényi lakodalmas	71
FÉB: XX. Tarczy-emléknap (FÉB hír)	74
LUCZA ENIKÓ: Szülői szemmel	75
MIRIÁK FERENC: Az iskola belső világa a vendég szemével	77
RANCSÓ ANDREA: Nélkülük nem ment volna	80
MIHALCSIK MÁRTA: Értékek iskolája	84
CZIBOR ANGELIKA: Mit hoz a jövő? Az iskola jövőképe – jelenből a jövőbe	86
RANCSÓ ANDREA: Zárszó	91

ELŐSZÓ

Kedves Olvasó! Örülök, hogy a széles választékból ezt a szerény kötetet vetted a kezédbé. Jól választottál, ezt bátran megígérhetem! Csak azért, hogy tovább lapozz: ez a kiadvány tanít, felemlé és szórakoztat. Én több lettem tőle, számomra ez szellemi érték a javából.

Pedig az érték fogalma rendkívül széles körű. Ha nagyon leegyszerűsítjük, azt mondhatjuk, hogy az ember számára az az érték, amit nagyra tart, amit megbecsül, ami számára fontos. Lehet ez tárgy, anyag, tulajdonság, szellemi vagy művészi érték.

Ilyen ismervek alapján az egyik embernek a legnagyobb érték egy drága ékszer, a másoknak nagyapja régi zsebórája, a harmadik pedig saját közösségének értékeit helyezi a legmagasabb polcra.

Kisebbségi létben, megmaradásunkért küzdve egyértelmű, hogy a közösség által elismert és megbecsült javak tartoznak az igazi értékek közé. Az ilyenfajta értéket még őrizni sem kell, hiszen a legrejtettebb helyen – az emberek lelkében él, ott van a legnagyobb biztonságban.

Felvidéken és külföldön is sokan tudják már, hogy Hetényen jó helye van az értékeknek, hiszen húsz esztendeje – szerintem azonban sokkal régebben – kicsik és nagyok, felnőttek és gyerekek keresik, kutatják, feltárják, összegyűjtik, rendszerezik, feldolgozzák, kiállítják, megmutatják, elmesélik, tovább adják... azt a sok-sok értéket, amit elődeik felhalmoztak, és ami mind feledésbe merülne, hogyha hagynák.

A hetényi értékek kezelésének fő bázisa az iskola. Az iskola elkötelezett tanítói, érdeklődő tanulói, azoknak szülei, rokonsága, az együttműködő egyházi emberek, a helyi értékőrzők, helytörténészek, a segítőkész lakosok több generációja.

Az „Értékek útján” sikeresen haladni azonban nem mindig könnyű, hiszen tudjuk, semmi sem terem kemény munka nélkül. Elhatározás, erős akarat, kitartás, bátorság, leleményesség, érdeklődés, tudatosság szükséges ehhez a kalandhoz, és nem árt néhány hozzáértő mentor sem, akinek szívügye az értékek megmentése. Szerencsére Hetényen nemcsak néhány pedagógus „ügye” az értékmentés, hanem a teljes pedagógus gárda viszi a fáklyát, amely évtizedekkel ezelőtt lobbant lángra.

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

A TARCZY-CSALÁDFA

Az iskola névadója, Tarczy Lajos pontosan 90 évvel korábban született, mint az erdélyi Tamási Áron, az Ábel trilógia írója. Ábel is keresi a helyét a szűkebb és tágabb világban, a faluban, a rengetegben, a városban, de még Amerikában is. Sok-sok tapasztalattal a tarsolyában mégis visszatér oda, ahonnan elindult, hiszen „az ember azért van a világon, hogy valahol otthon legyen benne.”

Ezzel Tarczy Lajos is egyetértene, a hetényiek pedig már régóta tisztában vannak vele.

Kedves Hetény! Tovább az értékek útján, a célt ismeritek, az utat tudjátok, rajta!

Fekete Irén
elnök, SZMPSZ

HETÉNYI KINCSKERESŐK

SZANYI MÁRIA

„Az igazi összetartozás valószínűleg az élet legnagyobb értéke. És nyilvánvaló, hogy nemcsak szerelmi összetartozásról van szó, hanem barátságról, vagy a nehezen meghatározható »közöm van ehhez az emberhez« érzésről is.” Ezzel a Popper Pétertől vett idézettel kezdte visszaemlékezését a Kincskeresők – helyi és regionális értékeket kutató diákok XV. konferenciájára megjelentetett kis kiadványban Rancsó Andrea, a Tarczy Lajos Alapiskola tanárnője, a konferencia állandó munkatársa. Én azzal egészíteném ki, hogy amióta a hetényi „kincskeresőket” megismertem, nemcsak „ehhez az emberhez”, de „közöm van ehhez az iskolához” érzésről is beszélhetek.

Kincskeresők: mennyi, mennyi érték tájainkról, és mennyi érték bukkant felszínre Hetényről is a tizenöt konferencia folyamán! Milyen

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

KINCSKERESŐK CSOPORTKÉP

sokat tanultunk egymástól, mert nemcsak az értékek kerültek az évek folyamán közös kosárba, de a módszerek sokfélesége is, amelyek legalább olyan közös kincset jelentettek/jelentenek, mint a fellelt értékek!

A Kincskeresők szervezőjeként és néprajzosként is csodálattal adózom annak az elkötelezett hozzáállásnak, amely a Tarczy Lajos Alapiskola szellemiségéből árad! Ebben az iskolában nem 1–2 pedagógus belső ügye az értékek feltárása, továbbadása és megőrzése, de a Tarczy napok alkalmával a helyi közösség elé is tárják azokat. Évről évre kiállítás nyílik az iskola folyosóján a tanulók által éppen frissen felfedezett értékekből, így pl. Hetény régészeti leletei, a hetényi népviselet, a hetényi hímzés, a hetényi iskolai és amatőr színjátszás, hogy csak néhányat említsek. De a helyi történelem megismertetése nem korlátozódik „csak egy kiállítás” vagy egy ünnepi esemény idejére: a Villa Heten Pt. rendre megjelenteti és széles körben terjeszti a Kincskeresők konferenciáin bemutatott hetényi munkákat, az iskola tartalmas, módszer-tanilag kifogástalan munkafüzetet jelentetett meg (példája nyomán több iskola is kedvet kapott saját értékeiken alapuló munkafüzet elkészítésére), a helyi történelem élményszerű tanítását pedig dobókockajátékkal oldották meg. Sokan már attól is elégedetten dőlnének hátra, ha „csak ennyi lenne”, amit felmutatnak. Nem úgy a tarczysok! A napköziben (sic!) még a fiúk is megtanulhatják a hetényi aszúrhímzést! Az iskola falai közül kilépve pedig igazán érezhető a kapcsolat a helyi közösséggel. Ki kezdte, ki nem, nem is lényeges: mit számít ma már, hogy a Lilla Galéria helytörténeti gyűjteménye indult-e előbb vagy a kincskeresős gyerekek tárgyi gyűjteménye alapozta-e meg a ma is láttható helytörténeti tárlatot, amelynek kicsúcsosodása 2017-ben a „Hetény 940 éves” kiállítás volt.

Ennyi szép eredménynek méltó megkoronázása volt a Tarczy Lajos Alapiskola kincskeresőinek idén, a Magyar Kultúra Napja alkalmából odaítélt Örökség serleg, melynek indoklásában ezt olvashatjuk: „Az iskola és annak közössége által felkutatott helyi értékek megismerése által erősödnek a településhez való kötődés gyökerei. Az Örökség serleget »a helyi hagyományok sikeres ápolásáért« adományozzuk.”

Az évekkel (évtizedekkel) ezelőtt megkezdett, rendszeresen sikerre vitt munka eredményes folytatását, erős közösséget és egységes akaratot kívánok minden egykori, jelenlegi és sok kis iskolás képében minden jövőbeni „tarczynak”!

*Szanyi Mária néprajzkutató
a Kincskeresők főszerzője*

KINCSEKERESŐK – ÖRÖKSÉG SERLEG,
BALRÓL HUSZÁR LÁSZLÓ, SZANYI MÁRIA, BÖDÖK KÁROLY

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

KINCSKERESÉS A HETÉNYI ISKOLÁSOKKAL

Néhány évvel ezelőtt, 2015-ben jegyzőkönyvvezetőként ott voltam a Felvidéki Magyar Nemzetrész Értéktár alapító okiratának aláírásánál. *Varga Péter* (Gazda PT), *Bárdos Gyula* (Csemadok), *Jókai Tibor* (SZMPSZ) és *Huszár László* (SZMMI) ünnepélyes keretek közt adták a világ tudtára, hogy az értékmentés, értékgyűjtés hivatalosan is létezik. Örültem, hogy papírra fektették és rögtön tudtam, hogy az elsők között lesz Heténynek értéktára. Hisz akkor már jó pár éve foglalkoztunk az iskolában is érték-munkával. Rendszeres résztvevői vagyunk a Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok konferenciáinak, ahonnan mindig rangos eredményekkel térünk haza. Diákjaink előadásai mindig eredeti kutatásokon alapulnak. A kutatásokhoz kapcsolódó tárgyi anyagot évente néprajzi, helytörténeti kiállításon mutattuk be iskolánkban a Tarczy napok alkalmával – a tárlatvezetők a Kincskeresőkön előadó diákok voltak. Volt egy „Értékes munkafüzetünk”, voltak a Villa Heten Polgári Társulással közösen kiadott helytörténeti albumaink és jó pár Tarczy-emléknapot szerveztünk már.

Értékek útján járunk már 20 éve. Erről a rögs, ám érzelmekkel teli útról, munkáról tudhatnak meg többet kiadványunkból, mely a Kincskeresők pályázatából valósul meg a KultMinor támogatásával. Visszaemlékeznek egykori vendégeink, barátaink, diákjaink, az iskola pedagógusai. Idén elhunyt barátunk, Kun Ferencz úr gyűjtőmunkájának köszönhetően néhány etűdöt is olvashatunk a tudás megszerzéséről.

Jöjjenek hát velünk! Járjuk együtt a hetényi kincskeresőkkel az Értékek útját!

Rancsó Andrea

SZAKMAI SZEMMEL...

A hetényi Tarczy Lajos Alapiskolával évekkkel ezelőtt kerültem kapcsolatba, mivel a Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok országos konferenciáinak zsűritagjaként végigkísérhettem a hetényi iskolából érkező diákok előadásait, prezentációit. Minden alkalommal kíváncsian vártam, milyen munkával jelentkeznek, részben azért, mert mint a komáromi Duna Menti Múzeum munkatársát fokozottan érdekelt, milyen értékeket tártak fel a gyerekek a szűkebb régióban, másrészt azért is, mert a hetényi iskolát képviselő csapatok mindig nagyon komoly témákat választottak és dolgoztak fel, pl. a kitelepítést, a népviseletet, a régészetet és sorolhatnám tovább. Ezzel nemcsak a konferencia résztvevői gazdagodtak új ismeretekkel, de a falu közössége, főképpen a fiatal nemzedék sok mindent megtudhatott a falu múltjáról.

Számomra nemcsak az előadásaik magas színvonala volt feltűnő, de az a tény is, hogy a kutatómunkájuk során konzultáltak a komáromi múzeum szakembereivel is, akik nemcsak tanácsokat tudtak adni az adott témához, de szélesebb perspektívába is rá tudtak mutatni a dolgokra. Ezt a konferenciákon példaként lehetett állítani a többi résztvevőnek is. Persze, ehhez olyan lelkes vezető, irányító pedagógus is kellett, mint PaedDr. Rancsó Andrea, akinek szívügye ez a projekt, és természetesen példaadó az iskola vezetősége is, amely támogatja a pedagógus munkáját és a gyerekek aktivitását. Persze, az eredmények sem maradtak el. A Kincskeresők konferenciáin előadott munkákkal sikereket arattak a TUDOK diákversenyeken és továbbjutókként a Kárpát-medencei versenyeken is.

További szép sikereket kívánok a hetényi iskolának minden téren és reménykedem a további gyümölcsöző együttműködésben!

*dr. Gaál Ida
néprajzkutató*

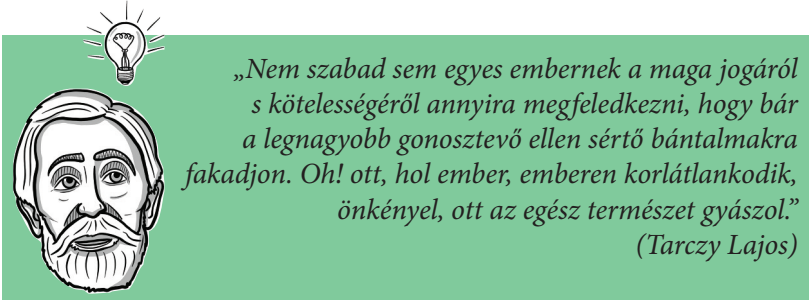
TÁRLATVEZETÉS – ÉLETRE NEVELÉS?

Alapiskolás éveimre visszaemlékezni mindig örömteli élmény. A kreatív, oktató jellegű tematikus napok nagy szerepet játszottak a diákélet színesebbé tételében. Ezek közül az egyik legérdekesebb számomra mindig a Tarczy-emléknap volt. Minden év decemberében volt egy nap, mikor nemcsak iskolánk névadójáról, de falunkról is rengeteg érdekességet megtudhattunk.

Egyike lehettem azoknak, akik a legelső Tarczy-napon „tárlatot vezettek”. A felkészülés időszaka és az a pár mondat előadása olyan izgalmas és érdekes volt számomra, hogy tudtam, nem csak évente egyszer szeretnék részese lenni egy ilyen projektnek. Így váltam rendszeres résztvevőjévé a Kincskeresők, később pedig a TUDOK versenyeknek.

TUDOK KONFERENCIÁN, BALRÓL A NEGYEDIK RANCSÓ SAROLTA

Kutatásom témáihoz mindig inspirációként szolgált az iskolában átadott helytörténeti tudás, tanárain kapcsolatai és a számtalan kreatív helytörténeti foglalkozás. Ennek köszönhetően az évek alatt nemcsak rengeteg érdekes dolgot tudhattam meg falumról, hanem olyan személyes történetekkel is találkozhattam, melyek egy életen át velem fognak maradni.

Tudtam, hogy alapiskolás tanulmányaim befejezése nem jelenti azt, hogy a helytörténettel való foglalkozást is abbahagyom. Szerencsére a gimnáziumban is támogattak, és történelemtanárom mindig hasznos tanácsokkal látott el kutatásaim során. Motiváló és segítő környezetemnek köszönhetően 2018-ban sikerült bejutnom a TUDOK Kárpát-medencei döntőjébe, ami hatalmas elismerés volt számomra. Így a Kárpát-medence minden tájáról megismerhették az emberek kicsiny falunk népviseletét.

A helytörténetnek köszönhetően az évek alatt olyan kötődést tudtam kialakítani szülőfalumhoz, mely miatt például mindig boldogan jövök haza hétvégére az egyetemről, hiszen tudom, hogy van egy hely, ahová tartozom, bárhol is legyek a világban.

*Rancsó Sarolta,
az ELTE PPK Budapestja*

„Szerencsés az a hon, melyben a száműzetés felett nagy büntetésnek tekintetik!”
(Tarczy Lajos)

DÉDPAPÁM TÖRTÉNETEI

A Kincskeresőkre visszagondolva rengeteg szép emlék jut eszembe. Ennek köszönhetően tanultam meg azt, hogy igenis fontos a történelmünk, a múltunk, és ennek megismeréséhez minden lehetőséget meg kell ragadnunk. Kutatómunkáim során riportot készítettem dédpapámmal és Gizi nénivel, a hetényi bábával. Mindkettőjüket ismertem születésem óta, mégis a beszélgetések után teljesen más szemmel tekintettem rájuk. Megismertem az életüket, annak egy-egy meghatározó, fontos pillanatát.

ANDROVICS FRANCISKA

Dédpapám történeteit mindig nagy érdeklődéssel hallgattam és ezért is örülök annak, hogy ezeket lejegyeztem és így megmaradtak szép emlékek. Sok történetet mesélt, melyek néha még a saját lányára, a nagymamára is újdonságként hatottak. Nemcsak érdekes történetek maradtak meg dédpapámról, hanem sok-sok kép is, melyek az otthonunk falát díszítik. Ezen a falon a családom felmenőiről és jelenlegi tagjairól készült képek vannak. Több mint 100 éves képek is találhatóak a gyűjteményünkben és a rajtuk szereplő családtagokról mindig nagyon szívesen mesélünk a vendégeinknek. A Kincskeresőknek köszönhetően a jövőben a gyerekeimnek, unokáimnak hasonló érdekes történeteket tudok majd mesélni a dédpapámról.

Ezen kutatómunkáim ébresztettek rá arra, hogy fontos megismerünk a körülöttünk lévő világ és a benne szereplő emberek múltját. Mindenkinek javaslom, hogy üljön le és beszélgessen el a nagyszüleivel, dédszüleivel, a szomszéd néniével, bácsival, amíg csak teheti. Garantálom, hogy lebilincselő történeteket fognak mesélni!

*Androvics Franciska
egykori Tarczys diákunk, egyetemi hallgató
Debreceni Egyetem Gyermeknevelési
és Gyógypedagógiai Kara
Gyógypedagógia,
tanulásban akadályozottak szakirány*

Androvics Franciska és Rancsó Dorottya: Hetényiek kálváriája – kitelepítések és deportálások Hetényen című munkája 2013-ban a TUDOK Kárpát-medencei konferencián 3. díjat kapott.

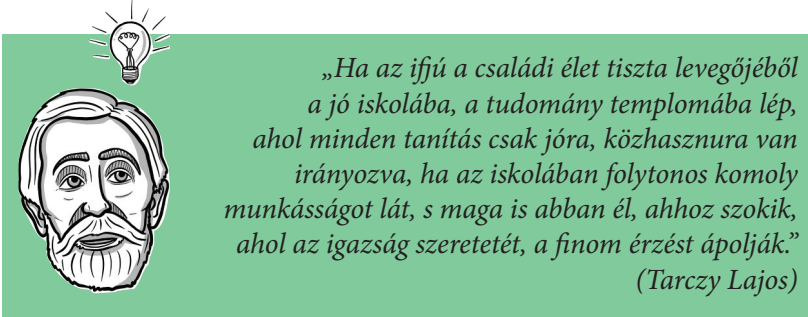
HOGY IS VOLT?

AVAGY A HETÉNYI ÉRTÉKEK NYOMÁBAN

A hetényi Lilla Galériában hosszú évek óta látható a hetényi születésű Zajos Ernő (1929–2009) amatőr helytörténész, néprajzkutató hagyatéka, amely a gyűjtéséből származó használati tárgyakat, bútorokat, ruhákat, varrottasokat, értéktárgyakat mutatja be. Azonban az évek során ez a kiállítás nem változott, hanem a Galériában tartott egyéb kiállítások megtekinthető részévé vált.

A Tarczy Alapiskolában minden decemberben megrendezésre kerülő Tarczy-napi ünnepségek és a 2008/2009-es tanévvel kezdődő új oktatási program (az ún. ISCED), lehetővé tették a regionális nevelés elnevezésű tantárgy bevezetését. Az akkori iskolaigazgató, Nagy Zoltán támogatta, hogy az alsó tagozaton az 1. osztályban jómagam, a felső tagozaton az 5. osztályban kolléganőm, Rancsó Andrea vezetésével heti egy alkalommal foglalkozásokat indítsunk a helyi értékekről. A tanterveink kiindulási alapját Zajos Ernő további gyűjtései adták: dalszövegek, mesék, versek, naplók, fényképek, játékok, régi újságcikkek, hang- és videofelvételek. Ezek ismerete aztán lendületet adott a további kutatásokhoz, gyűjtésekhez, mint pl. a régi népszokások, hagyományörző ételek, régi épületek és borospincék, rokonságok, csúfnevek stb. a falunkban.

Az első nagyszabású kiállításra mindjárt 2008-ban sort is kerítettünk, természetesen a Tarczy-nap keretén belül. Az 1. osztály tantermében mutattuk be az azóta már alaposan kibővült népviseletekből, kézimunkákból és használati tárgyakkal álló tárlatot. Volt, amit kölcsön kaptunk, volt, amit teljesen a gondjainkra bízunk. Izgatottan vártuk a visszajelzéseket. A kiállítás sikere akkora volt, hogy napokig látogathatóvá kellett tenni a falu lakosai számára is. Az 5. osztályosok elkészítették az akkor még igencsak érdekességnek számító prezentációjukat „A hetényi varróban” címmel. Habár maga a regionális nevelés mint tantárgy nem lett hosszú életű, ezt követően már nem volt számunkra megállás!

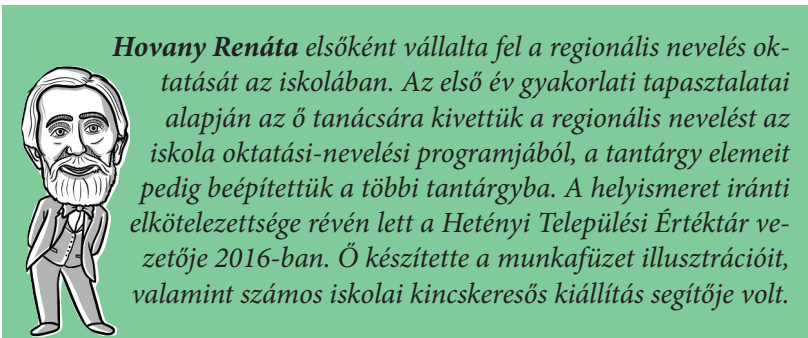

Az iskolában kiállított gyűjtemény egyre csak bővült a falusiak adományozó kedvének, bizalmának és szeretetének köszönhetően. A kiállítás megtöltötte a Lilla Galériát is, majd 2011-ben a Monostori Erődben is képviseltette magát a „Kreatív ipar” elnevezésű nemzetközi kiállítás. Itt már a Villa Heten Polgári Társulás (Rancsó Péter, Rancsó Andrea, Lucza Enikő) nevében, amely felvállalta a gyűjtemény gondozását és népszerűsítését.

Ettől az évtől kezdődően a Tarczy-napokon egy-egy kutatást követő kiállítással örvendettük meg vendégeinket. Ebből a munkából egyre több pedagógus kivette a maga részét. Mindig van új téma. Nincs megállás számunkra és nem ismerjük a lehetetlent.

Babits Mihály szavait idézve: „Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe.”

Hovany Renáta
az iskola pedagógusa

ISKOLA ÉS KERÉKPÁR

Az Egyesült Államok történetírása feljegyzi, hogy az alapító atyák Philadelphiában későbbre halasztották a legmegfelelőbb név megtalálását és csak ideiglenes megoldásként hagyták meg az általános Egyesült Államok megnevezést. Később felmerült Kolumbus miatt a Kolumbus név, csakogy közben délen a hajdani új granadai alkirályság felvette a Kolumbia nevet.

Mára mintegy 40 millióan lakják a keleti Kordillerák hegyeit, vagy az Orinoco medencét, a Brazília felé húzódó sík vidéket.

Egy évszázada, hogy Brazília után már a világ második legjelentősebb kávéexportőre, de ugyanilyen híresek a kerékpárversenyzői is. A nemzetközi mezőnyben a hegymenők között mindig ott vannak a kolumbiaiak: Lucho Herrera, Soler, Chepe Gonzalez „a púpos”, de mindnyájuk között a legnagyobb név, Egan Bernal mellett Nairo Quintana.

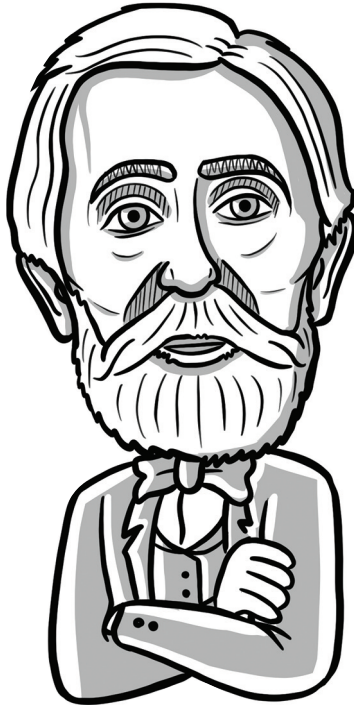
NAIRO QUINTANA KERÉKPÁRVERSENYZŐ

Indián családban született a 2–3 ezer méteres hegyek között. Az iskola 16 kilométerre volt, édesapja megrokkant, buszra nem volt pénzüik. Nairo egy használt biciklivel tekert napi 32 kilométert, embert próbára tevő magas hegyeken, tátongó szakadékok és silány útminőség mellett. Mindig pontosan érkezett az iskolába. Szeretett tanulni, szerette a társait és a tanítóit, a bicikli pedig hozzáért.

Nairo Quintana ma a világ egyik legjobb kerékpárversenyzője, a hegyi szakaszok gyakori győztese a Tour de France-on. Ott is nyert már hegyi összetett trikót.

Az iskola és a kerékpár lett a záloga egy nagy sportolói karriernek.

Kun Ferencz gyűjtése

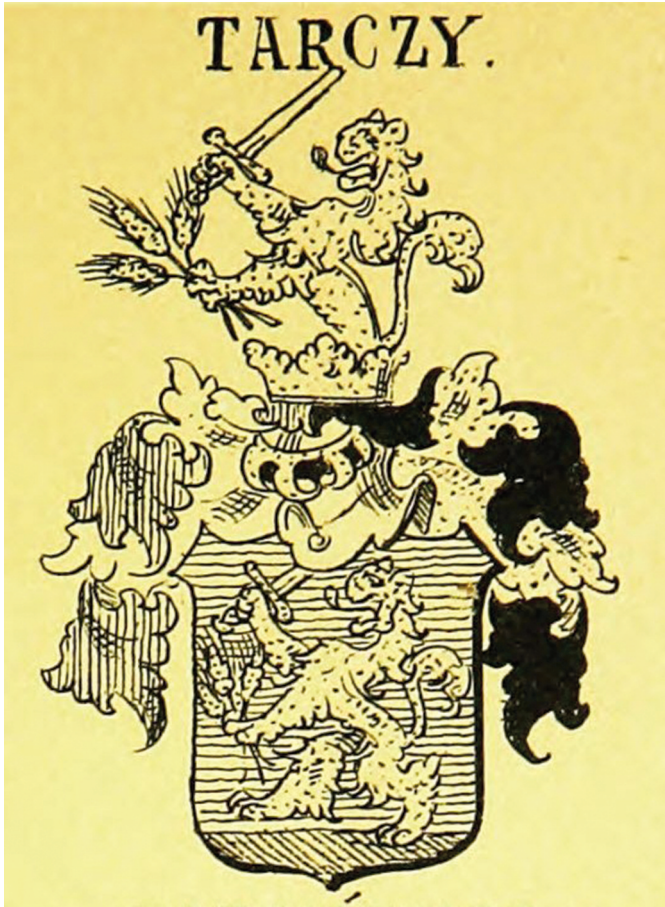

TARCZY NYOMÁBAN

Tarczy Lajos született Hetény községben 1807. december 6-án. Édesapja Tarczy János Néma községből származott, édesanyja Czike Juliánna a dunamocsi jegyzőnek a leánya volt. Nagyjából ez volt az összes információnk községünk híres szülöttéről, mikor 2000-ben Dékányné Parák Éva és Dékány György kezdeményezésére az iskolánk felvette Tarczy Lajos nevét. Kíváncsiak és irigyek voltunk. Igen, nem szégyellem beismerni, hogy irigykedtem a szomszédos iskolára, hogy ők megtalálták s felvették a kapcsolatot névadójuk leszármazottaival.

TARCZY-PORTRÉ

TARCZY CSALÁD CÍMERE

Volt tehát belső motivációm, motivációnk, hogy megkeressük Tarczy egyenes ági leszármazottait. Nem is kellett messzire mennünk. Az internet bugyraiba belemerülve Győr, Pápa és Sopron után Komáromban kötöttünk ki. És hogy milyen kicsi a világ?! Dékány Éva néni volt kolléganője Marcelházán Tarczy szépunokája! Kacsaringós, tekergős úton jutottunk el a szomszéd faluba. Ez is mutatja, hogy mennyire keveset tudunk egymásról. Nos, ezen próbálunk változtatni.

Ismerjük meg hát először is iskolánk névadóját, Tarczy Lajost!

Tarczy János és Czike Juliánna házasságából 6 gyermek született: a legidősebb fiú, László esküvője után hét héttel családostul a Dunába fulladt, mikor a pünkösdi ünnepkor Neszmélyre akartak átcsónakázni a rokonokhoz. A víz sodrása a csónakot egy malom alá vitte, a csónakban ülők mind vízbe fulladtak. László és felesége Neszmélyen vannak eltemetve. Zsigmond testvére Hetényen élt. Juliánna egy molnármesterhez, Eszter egy hajózási hivatalnokhoz ment feleségül. Tarczy Klára Kovács György perbeteti rektor, később hetényi jegyző párja lett. Fiuk, Kovács Lajos lelkészként tevékenykedett Hetényen.

Tarczy az elemi iskolát Hetényen látogatta, ahol Császár Lajos volt a magasabb iskolát végzett rektor. A visszaemlékezések alapján a rektor úr nagyon kedves, okos, értelmes, de szigorú életű ember volt. Az iskolai munka után a jobb és nagyobb tanítványait kivezette a gyümölcsöskertjébe, ahol szorgalmasan tanította a fák ápolását: metszését, oltását. Gyümölcsöskertjének messze vidéken nagy híre volt. A latin nyelv tanítását is ő kezdte el, melyet később Kovács Péter helybeli lelkész folytatott.

További tanulmányait a révkomáromi református gimnáziumban végezte. 1823-ban kezdte meg a főiskolai tanulmányait Pápán. Mindjárt az eminens tanulók közé került. 1828/29-ben egyedül őt tüntették ki az „eminens in omnibus” osztályzattal. A rá következő évben segédtanári megbízást kapott, egy évre rá már a legmagasabb állásra, a seniorira helyezték, majd megválasztott könyvtárnok, amikor megtanult németül és franciául. Ösztöndíjat – engedelmet – kapott külföldi egyetemekre. A kolera azonban közbeszólt. Meghalt Márton István, a pápai főiskola tanára s helyére nem találtak senkit. Ekkor kérték fel Tarczyt, hogy tanuljon Bécsben bölcsészetet, fizikát és matematikát, hogy Márton méltó utódja lehessen. Tanult Berlinben, meglátogatta Prágát, Drezdát, Lipschét, Hallét.

„Kis termet, egyenes testtartás, hátraszegett fő, élénk, piros, magyar jellegű arc, hatalmas homlok, s nagy, okos és kedélyes szemek, sötét színű öltönyök, kissé hanyag öltözködés: íme ez volt e kiváló szellemnek, egykor kedves tanáromnak külseje” – írta Tarczyról egy volt tanítvány, Eötvös Károly.

Tarczy Lajos a reformeszméktől áthatott tudós volt. A tudomány majd minden területén alkotott: a tudományos elméleti filozófiában, a fizikai és matematikai előadásában, a nevelés és oktatás világában, a közértelmesség és esztétikai ízlés terjesztésében, a föld és kerti gazdálkodásban, a gyümölcsfa nemesítésében.

1833. novemberében Tarczy Lajos letette a hivatalos professzori esküt. Sokáig fennmaradt székfoglaló beszéde, melyet magyar nyelven tartott. Előadása élénk, eleven, vonzó, tiszta, világos és logikus volt.

Kevésbé ismert Tarczy irodalmi munkássága, mely tanárságának első tizedére esik. Ebben az időben ő Magyarország legtermékenyebb írója. A Magyar Tudós Társaság 1938-ban megválasztja levelező tagjának. Megszerzi Széchenyi István gróf elismerését is, aki meghívja birtokára, Czenkre, ami rendkívüli megtiszteltetés volt egy egyszerű kálvinista tanárnak.

KOC SIS SZABÓ ZSUZSANNA (TARCZY LESZÁRMAZOTT) AZ ISKOLÁBAN

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

KOC SIS SZABÓ ZSUZSA NÉNI A PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

Az 1840-ban alakult Képzőtársaság vezető tanáraként gyarapítja a könyvtárat, nyomdát hoz létre. Népszerű természettan és Égrajz könyvei díjat nyernek. Jókai Mór így emlékezik rá: *„Tarczy Lajos volt a legkitűnőbb tanár a főiskolán. Ő magyarázta a természettant és a felsőbb matematikát. Hát még az előadásai! Azt élvezet volt hallgatni...”* Petőfi Sándor pedig ezt írja róla: *„...a derék Tarczy az, kinek mindent köszönhetek.”* Kapcsolatukat jelzi, hogy Tarczy Lajos unokájának temetésén Petőfi egy gyászdalt olvasott fel, s 1845-ben a professzor által szerkesztett, Pápan kiadott, Tavasz című zsebkönyvben Petőfi-verset (és Jókai-elbeszélést) is találhatunk.

Tanítványaival sokat törődött. Ő vezette be a pápai főiskolán a rendszeres gimnasztikát. A diákok ragaszkodását jelzi az, hogy az általuk összeadott fillérekből nemegyszer gazdagította kísérleti eszközökkel a természettan szertárat.

Tarczy egyik fontos feladatának tartotta az ízlés finomítását, az érzés nemesítését. Szelleme a művészetnek haladásáért buzgott. *„A dráma hatása és literatúránk dráma-szegénysége”* című munkájában kifejti

TARCZY NÖVÉNYHATÁROZÓJA

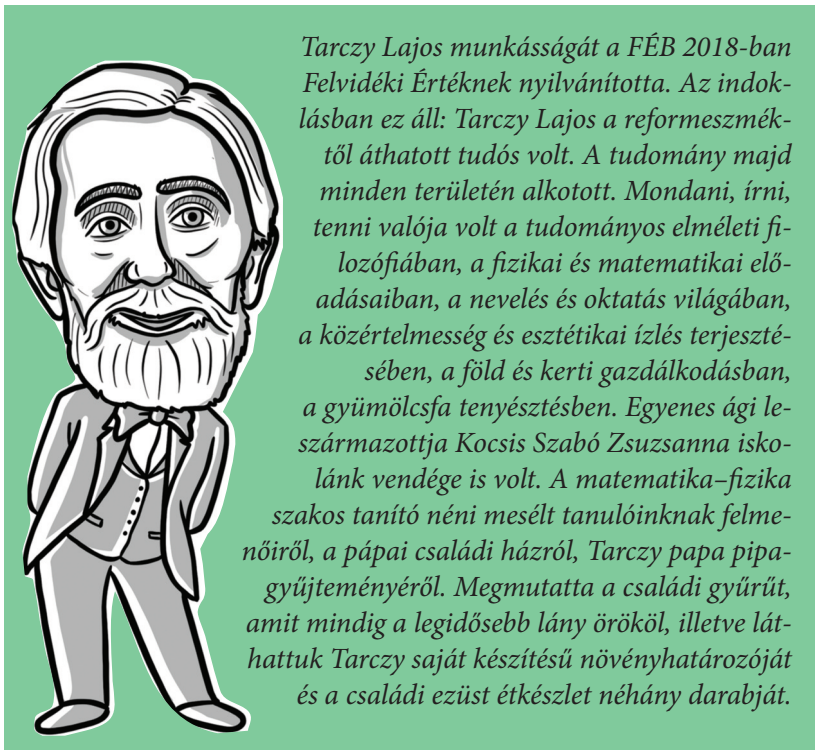
HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

véleményét az olvasásról, miszerint: „akármilyen olvasás jobb, mint semmi olvasása.”

„Philosophiai vázlatok” című értekezésében bemutatja nevelési és oktatási elveit, amelyeket az iskolában és az életben is nagy bölcsességgel, tapintattal és következetesen alkalmazott.

„A nevelés feladata, hogy az önállóan gyermekét önállóságra nevelje, melyet sokszor a szülők is eltévesztenek. Éppen ezért a növendék részéről szigorú engedelmség kívántatik meg. Ha ezt nem tartja be – és ezt nem szeretnénk, ha a felnőttek alkalmaznák – akár vesszővel is fenyítessék meg. Ha a szófogadatlan könnyekben tör ki, úgy hogy a nevelő szíve összefacsarodik – akkor jótanácsként javasolja, hogy a nevelők vonuljanak félre, s ott sírják ki magukat, de a büntetésnek elmaradni nem szabad.”

Rancsó Andrea

Tarczy Lajos munkásságát a FÉB 2018-ban Felvidéki Értéknek nyilvánította. Az indoklásban ez áll: Tarczy Lajos a reformeszméktől áthatott tudós volt. A tudomány majd minden területén alkotott. Mondani, írni, tenni valója volt a tudományos elméleti filozófiában, a fizikai és matematikai előadásaiban, a nevelés és oktatás világában, a közértelmesség és esztétikai ízlés terjesztésében, a föld és kerti gazdálkodásban, a gyümölcsfa tenyésztésben. Egyenes ági leszármazottja Kocsis Szabó Zsuzsanna iskolánk vendége is volt. A matematika–fizika szakos tanító néni mesélt tanulóinknak felmenőiről, a pápai családi házról, Tarczy papa pipagyűjteményéről. Megmutatta a családi gyűrűt, amit mindig a legidősebb lány örökölt, illetve láthattuk Tarczy saját készítésű növényhatározóját és a családi ezüst étkészlet néhány darabját.

„ÁLDOTT LEGYEN KÉT KEZÜK MUNKÁJA”

Immár 10 éve, hogy 2012-ben a Szlovák Kormányhivatal támogatásával elindult Hetényen a kézimunkakör. 2013-ban a Lilla Galéria Polgári Társulás és Lucza Sára, akkori polgármester védő- és támogató szárnyai alatt a községben is elkezdődött a régi varrás felelevenítése, a gyerekek és felnőttek örömeire megalakult az Aranygyűszű kézimunkakör.

Célunk elődeink kulturális örökségének megismerése volt, a régi varrási technikák kipróbálása napjainkban. Az iskolában és a községi hivatalban kaptunk teret a minták felkutatására, kiválasztására és gyakorlására.

Meghívásomra Geleta Katalin, a községi hivatalban számunkra biztosított helyiségben bemutatta az általa varrott mintákat, majd a térd-

AZSŰR ÉS TOLEDÓ A TARCZYBAN

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

AZSÚR TÁSKA

műtétem alatti időszakban is tanította az aszúr és a toledó varrásának technikáját. A kört az anyukákkal, gyermekeikkel és az érdeklődőkkel együtt elneveztük „Aranygyűszű” kézimunkakörnek. Katalin szabadidejében gyönyörű munkákat készít, ruhákat, blúzokat, lakáskiegészítőket, használati tárgyakat kreál, kézműves vásárookra jár. A technikákat nagymamájától, Farkasné Buránszki Margittól tanulta.

A varrás segédeszközei, a tű, fonal, olló (aranyolló), gyűszű, hímzőráma vagy dob, és olyan anyag, melynek szövött szálai könnyűszerrel megszámlálhatók (panama, vászon) minden érdeklődő számára pályázati forrásból biztosítva voltak.

Az aszúrozás mintánál az alapanyag azonos irányú 4-6 szálát kihúzzuk, majd a merőleges szálakat csoportba fogva összeöltjük. Az aszúrozás első öltése a létraaszúr, amely tovább díszíthető, ha a „lábakat” besodorjuk. Mintáinkat saját megnevezéssel illettük: egyszerű, cifra, csavart, csattos és dupla búzaszemek. Az iskolában is megtanul-

AZSÚR HÚSVÉTI TOJÁSOK

tuk a „tyúksegges” minta varrását, amelyről később kiderült, hogy „napsugaras” mintának is hívják.

A szálszámolásos fehér és színes panamára varrott mintákat még nagymamától tanultam, másodikos koromban. Terítőt varrtam többfajta öltéssel, azsúrmintával is, ezért jött az ötlet, hogy az iskolában is megmutassam és tanítsam a gyerekeknek az azsúrtechnikát. Az egyik Tarczy-nap alkalmával az iskola összes tanulója kipróbálhatta egy mintacsík varrását, még a fiúk is. Könyvjelzőket készítettünk a mintacsíkokkal,

terítőket, párnákat, karácsonyi csillagot és húsvéti tojásokat díszítettünk, vállra akasztható és ballagási táskákat, blúzbetétet varrtunk, képeket ajándékoztunk nagy örömmel a Tarczy-napon.

Nagymamám, Markaczné (Henc) Júlia, Téglásné (Henc) Eszti néneje és Csintalan Irén néni munkái ötletet adtak az azsúrminta modernkori felhasználásához. Az elkészített munkákat összegyűjtöttük, kiállítást is szerveztünk a Lilla Galériában, valamint a helyi Tarczy Lajos Alapiskolában.

Hatalmas tisztelettel tartozunk nagyanyáink, dédmamáink munkáinak, hiszen régen más kereseti lehetőség nagyon nem volt, mint két kezük áldásos munkája.

*Keszeg Ildikó
nevelőnő*

NAGYANYÁINK ÖRÖKSÉGE...

Már gyermekkoromtól vonzott a kézimunkázás világa. Hímezni a nagymamámtól tanultam. 16 éves korom óta készítek terítőket és kiegészítőket aszúr és toledó technikával. 2011-től tanítottam is ezeket a technikákat falunk ügyes kezű lányainak, asszonyainak. Éveken keresztül csak terítőket és kiegészítőket készítettem. Ezután határoztam el, hogy megpróbálom ötvözni az aszúr kézimunkát a mai viselettel. Az első blúzt lányomnak varrtam. Miután az ismerősök körében sikert aratott, további modelleket is készítettem.

GELETA KATALIN, HETÉNYI KÉZMŰVES

HETÉNYI TANULÓK ASZÜROS KÉZIMUNKA-NÉZŐBEN GELETÁÉKNÁL

Azóta termékeim közt megtalálhatóak egyedi tervezésű női és gyerekruhák, női és gyerekblúzok valamint fiú és férfingek is. Csak természetes alapanyagot használok. Termékeimet és az aszúr kézimunka készítését hazai és külföldi kézműves fesztiválokon mutatom be.

Tagja vagyok 2003-tól a szlovákiai székhelyű Tradičné ľudové umelecké remeslá (Hagyományos népművészeti mesterségek) Polgári Társulásnak is. Az ő rendezvényeiknek is rendszeres résztvevője vagyok.

*Geleta Katalin,
hetényi aszúr kézműves*

DÉDSZÜLEINK HAGYATÉKA

A hímzés már dédnagyanyáink idejében is összehozta az embereket. Az asszonyok összeültek történeteket mesélni, miközben a szebbnél szebb kézimunkák készültek. A varrás öröme nemzedékekről nemzedékekre adódott tovább a családokban. Nem volt ez a mi családukban sem másképp. Édesanyám az ő nagymamájától tanult varrni fiatalkorában. A mai napig szeretettel hordom azokat a blúzokat, melyeket ő hímzett annyi idősen, mint amennyi most én vagyok. Ezért gondolom, hogy a hetényi varrottas jobb, mint a többi. A mai világban már nagyon ritkának számít, hogy valaki a kézművesség iránt ekkora szeretettel érdeklődjön. Hetényen ez mégis más. Fiatal tinédzserkoromban anyukám engem is megtanított az aszúr és toledó hímzésre. Később a faluban kézműveskör keretein belül több barátnőmet és fiatalasszonyt is. Véleményem szerint csodálatos dolog, hogy a mai rohanó világban ezt a régi hagyományt sikerült így megőriznünk.

*Geleta Emese,
egykori Tarczys diákunk,
a komáromi Selye János Gimnázium tanulója*

GELETA EMESE ÉS KÉZIMUNKÁI

JÁTSSZUNK HETÉNYT!

„KORSZERŰEN A RÉGIÓÉRT” – ISKOLAPROGRAM, PROJEKT, MOTTÓ

2008-ban foglalmaztuk meg iskolaprogramunkat, melynek az azóta mottónkká vált „Korszerűen a régióért” nevet adtuk, csakúgy mint a 2012-ben kezdődött és 2 évig tartó Európai Unió pályázatunknak.

Hogyan is tükrözi ez a mottó egy felvidéki kis falu magyar tanítási nyelvű iskolájának küldetését?

Iskolánk pedagógusai, sőt már az elődeink is régóta foglalkoztak a helyi értékek felkutatásával, összegyűjtésével. Az így kialakított kincses-tárral együtt örökül hagyták ránk az ilyen gyűjtőmunka fontosságának tudatát, szeretetét is. Így a megkezdett munkát céltudatosan folytatjuk, gyarapítva, bővítve az immár sokszínű gyűjteményt. Tudjuk, hogy hagyományos, történelmi, régiós értékeink feltárása, megőrzése, tovább-

TÁRSASJÁTÉK BEMUTATÁSA A TARCZY-NAPON

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

adása lehet a kulcsa annak, hogy gyermekeinkben kialakítsuk az elődök iránti tiszteletet, megbecsülést, a szülőhelyhez, régióhoz való kötődést. Ez lehet az alapja az erős identitástudat kialakításának, ami gátat vethet a fiatalok elvándorlásának, kis településeink elnéptelenedésének, a felvidéki magyarság fogyásának.

A mai fiatalok megváltozott életstílusa viszont megköveteli a korszerű látásmódot. A hagyományos értékeket a saját nyelvükön, a saját szemszögükből látva tudják befogadni, elfogadni, megérteni.

Ezért az évek során felhalmozott helyi és regionális értékeket 2013-ban egy színes, játékos feladatokkal tarkított munkafüzet formájába öntöttük.

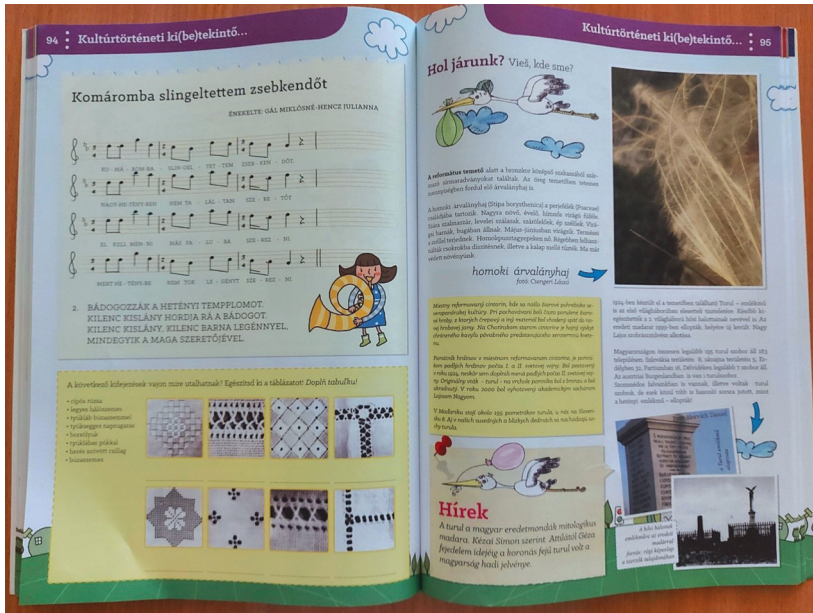
Helyet kaptak benne azok a témakörök, amelyekkel az előző évek Tarczy-emléknapjain valamint a TUDOK versenyeken és Kincskeresők konferenciákon bővebben is foglalkoztunk.

Mivel a munkafüzet a teljes tantestület összefogásával készült, a történelmi témákat kiegészítettük a számos egyéb területről begyűjtött

HÚSZ ÉV AZ ÉRTEKEK ÚTJÁN

kapcsolódó legendáink, de így ismerkedhetnek meg a tanulók a kendertermesztés, kenyérsütés, kötélfonás, seprűkészítés, fafaragás, szövés mesterségével, a régi kovácsszerszámokkal, a méhészettel, az állattenyésztésben, borászatban használt eszközökkel.

A munkafüzet 2014-es megjelenése óta azonban rengeteg további ismeretanyag gyűlt össze köszönhetően Rancsó Andrea tanító néni és tanítványai elhivatott munkájának. Az újabb témák egyelőre helytörténeti füzetek formájában kerültek kiadásra, de bízunk benne, hogy a jövőben lesz még lehetőségünk, erőnk egy hasonlóan színes, kreatív feladatokkal tűzdelt újabb kiadványt megalkotni.

*Czibor Angelika,
a Tarczy Lajos Alapiskola igazgatója*

KÖSZÖNTŐ SZAVAK A 20. TARCZY-EMLÉKNAPRA

Pár éve az azóta elhunyt kedves barátom, Huszár Laci az egyik budapesti útja alkalmával szép, színes, elegáns kivitelezésű könyvet nyomott a kezembe. Mint kiderült, egy Hetényről szóló helytörténeti tankönyvről van szó, ami igényességével, ötletességével már első pillantásra nagy hatást tett rám. Ahogy a regényekben szokták írni: akkor még nem is sejtettem, hogy mekkorát... Hetény? – tűnődtem el – Hm. Nem hallottam róla. Vajon hol lehet?

A sors úgy akarta, hogy megtudjam. A következő évben, azaz 2019 decemberében ugyanis Huszár Laci meghívott, hogy vegyek részt a hetényi iskolában szervezett Tarczy-emléknapra ünnepségen, amelyre ezúttal 19. alkalommal kerül sor. Ha Laci ajánlja, annyira rossz nem lehet – gondoltam és elmentem. Tarczy Lajosról, őszintén szólva, nem sokat tudtam, bár tudhattam volna, ha frissiben olvasom Mikszáth „Jókai Mór élete és kora” című kiváló életrajzi regényét. De hát régen olvastam.

Hideg, fázós decemberi napon érkeztem meg a hetényi iskolába és egy ilyen napon a szokásosnál is nehezebben oldódik az ember kedélye. Hát még ha a Tarczy-emléktábla szertartásos megkoszorúzása közben derül ki, hogy másoktól eltérően ő bizony nem hozott magával koszorút. Pedig a jó pápai tanárember, aki irodalmunk nevezetes Petrovicsát és Móricát gyámolította tanulmányaik idején, kétségkívül megérdemelt volna tőle egy efféle gesztust. De nincs, így marad a lélekben való főhajtás, fenntartások nélkül.

Czibor Angelika, az iskola aranyos igazgatónője beszédében sok szép és kedves dolgot elmesél az iskola életéből, de mindez nem tesz különösebb benyomást rám, hiszen az intézmények vezetői rendszerint hajlamosak túlértékelni az általuk vezetettek teljesítményét. A következő órák azonban fokozatosan ráébresztenek, hogy ez nem a „rend szerinti” eset. Hogy itt nincs szó túlértékelésről. Hogy ez az iskola nem csupán betűvetést tanít a gyermekeknek, hanem tartást, küldetést, identitást és életcélt is ad nekik. Beleállítja őket a hagyományba. Őseik hagyományába. Nagy szavak ezek, de nagy a beléjük fektetett munka is. A hagyomány itt nem a polcon van a könyvekben, hanem körülveszi őket:

a tantermekben, a folyosókon, a tanórákon és a szabadidejükben is. S ha már körülvézi őket, akkor nyilván behatol a szívükbe. Én legalábbis ezt tapasztaltam.

Manapság divatos elménckedés, hogy a hagyományt nem kell ápolni, mert nem beteg, és nem kell őrizni sem, mert nem rab. Nos, a baráti kapcsolataink sem betegek, mégis ápoljuk, az emlékeink sem rabok, mégis őrizzük őket. Szóval, félre az öncélú szójátékokkal, és őrizzük, ápoljuk bátran a hagyományainkat! Mert ez tartja meg őket. Ők meg minket. Azoknak, akik vagyunk.

Ma, így utólag, belátom: mindaz, amit a hetényi iskolában tapasztaltam, nem kellett volna, hogy ekkora meglepetést okozzon számomra. Már a helytörténeti kiadványuk alapján gondolhattam volna, hogy az a munkaközösség, ahol ekkora szellemi potenciál leledzik, egyébre és többre is képes. Mea culpa. És hát az igaz gondolatot az jellemzi, hogy nemcsak itt vagy amott, ekkor vagy akkor igaz, hanem mindig és mindenütt. A hetényi helytörténeti munkafüzet ötlete mára megtermékenyítette az egész Kárpát-medencét. Olyan magyarok lakta vidékeken készülnek már hasonló kiadványok, mint Farkaslaka, Tordaszentlászló, Bereck, Csernáton, Kökös, Vargyas (Erdély), Csóka (Délvidék), Tiszabökény (Kárpátalja) vagy Göntérháza (Muravidék).

A Jóisten tartsa meg hát a hetényieket és az ő, Tarczy Lajosról elnevezett iskolájukat, annak pedagógusait és tanulóit jó egészségben, munka- és alkotókedvben, hogy még sokáig végezhesék hasznos munkájukat a helyi közösség és az egész Kárpát-medencei magyarság javára!

*Lakatos Mihály,
az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI)
kultúráért felelős államtitkárságának fősztályvezetője.*

HÁBORÚK, KITELEPÍTÉSEK ÉS DEPORTÁLÁSOK

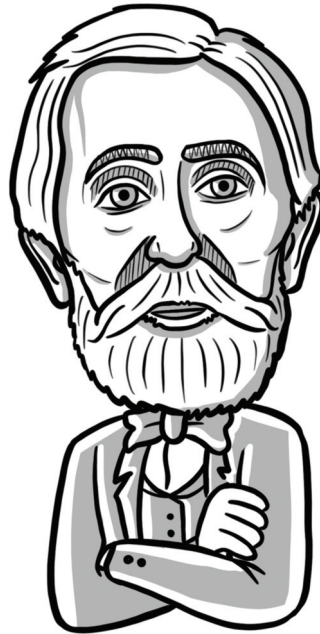
ISKOLA ÉS VILÁGHÁBORÚ

1939. augusztus 22-én Hitler a következőket mondta főparancsnokainak: Lengyelország elpusztítása a legsürgetőbb terv. Erőnk gyorsaságunkban és kegyetlenségünkben rejlik. Azzal a paranccsal küldtem katonáinkat keletre, hogy a lengyel fajú és nyelvű férfiakat, nőket és gyerekeket kíméletlenül leöljék. Lengyelország elnéptelenedik és németekkel települ be.

A tudományos intézeteket és laboratóriumokat leszerelték és Németországba szállították. Ugyanúgy a lengyel múzeumi tárgyakat és a levéltárak adatait is elrabolták. Betiltották a könyvesbolt hálózatok működését, és nem utolsó sorban, szinte a teljes oktatást is megbénították. Nem taníthattak a felsőoktatásban, a gimnáziumokban és csak korlátozottan az általános iskolákban.

Franciaország összeomlásával a lengyelek megértették, hogy ez hosszú háború lesz és megkezdték a lengyel földalatti állami iskolák létrehozását, benne a földalatti iskolák és oktatás megszervezését. Ilyen fogalmakat az emberiség történelme addig nem ismert.

És a szintje ennek a maradék oktatási lehetőségnek? Csak a négyosztályos népiskola volt lehetséges, ahol a tananyag számolásból állt, maximum ötszázig. A családnév aláírásának ismeretéből, továbbá a németekkel szembeni engedelmesség nyomatékairól. Olvasni sem volt szükséges, a 12 éven felüli gyermekeket napi 11 órában munkára kényszerítették.

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

A tanítóhiány miatt szülők, nyugdíjasok vették át a foglalkozások vezetését, mialatt a tankönyveket lengyel vasutasok csempészték be. Az 1939/40-es tanévben csak a fővárosi titkos tanulókörökben 1263 tanár, 12 246 diákot tanított.

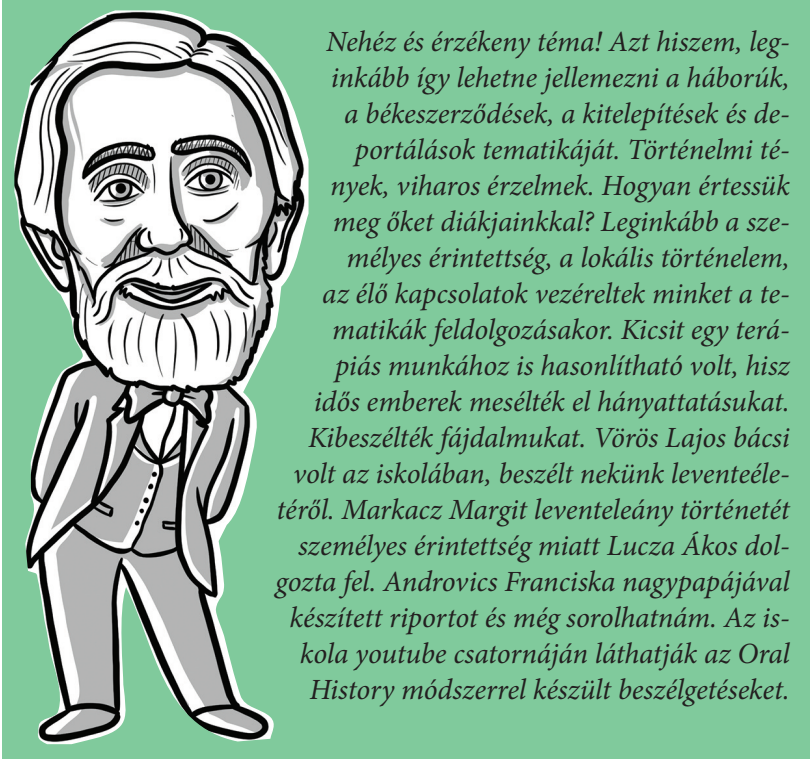
A nagyobb diákok szünet nélküli szabotázs cselekményeket követtek el, majd részt vettek a varsói felkelésben.

Ha valaki Varsóban jár, a Powązny temetőben diák zászlóaljnak elesett hőseinek a síjára is vihet virágot.

Kun Ferencz

(Felhasznált irodalom:

Juliusz Górecki, Kovács István, Jerzy Lerski és mások munkái)

Nehéz és érzékeny téma! Azt hiszem, leginkább így lehetne jellemezni a háborúk, a békeszerződések, a kitelepítések és deportálások tematikáját. Történelmi tények, viharos érzelmek. Hogyan értessük meg őket diákjainkkal? Leginkább a személyes érintettség, a lokális történelem, az élő kapcsolatok vezéreltek minket a tematikák feldolgozásakor. Kicsit egy terápiás munkához is hasonlítható volt, hisz idős emberek mesélték el hányattatásukat. Kibeszélték fájdalmukat. Vörös Lajos bácsi volt az iskolában, beszélt nekünk leventeéletéről. Markacz Margit leventeleány történetét személyes érintettség miatt Lucza Ákos dolgozta fel. Androvics Franciska nagypapájával készített riportot és még sorolhatnám. Az iskola youtube csatornáján láthatják az Oral History módszerrel készült beszélgetéseket.

ISKOLA ÉS CSÓNAKOK

A második világháború végén a prágai hatóságok úgy gondolták, hogy eljött az ő idejük, a visszavágás, a bosszú ideje. Magyar- és lakosságellenes intézkedésekkel előbb jogfosztottá, majd kitaszítottá tehetik az őslakos csehszlovákiai magyarságot.

A magyar iskolák elleni intézkedések egyike volt, hogy bezáratták a komáromi bencés gimnáziumot. A lelkes oktatók sorsa a szétszórattatás lett. Kórházi és börtönszolgálatokat vállaltak, vidékre húzódtak, át-szöktek az anyaországba vagy éppen nyugatra távoztak, mint a csicsói születésű Hites Kristóf atya, aki aztán az Egyesült Államokban sem szűnt meg magyar lenni, élete végéig szervezte az Amerikába szakadt felvidékieket. „Kettős iga alatt” címmel könyomatos újságot szervezett részükre. Magas korban hazatért és végül anyarendházában, Pannónhalmán hunyt el.

Jórészüik viszont maradt Komáromban és titokban felkészítették a felvidéki magyar gimnazistákat az érettségire. És amikor eljött az idő, diákjaikkal együtt csónakon átkeltek Dél-Komáromba és leérettségiztették a fiatalokat. Fizetségük üldöztetés és letartóztatás, internálás Zniováraljára, nyitrai börtön, mocsonoki láger, csehországi munkatáborok.

KIÁLLÍTÁS A TARCZYBAN, A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA BAUER EDIT

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

RANCÓS SAROLTA ÉS KOTIERS RÁHEL ANNAMÁRIA VÖRÖS LAJOS BÁCSI TÖRTÉNETÉT ÍRTÁK LE. A PALÓCZ TÁRSASÁG ÁLTAL SZERVEZETT ESSZÉÍRÓ PÁLYÁZATON MUNKÁJUKKAL KÁRPÁT-MEDENCEI 2. HELYEZÉST ÉRTEK EL. A KÉP A DÍJÁTADÓN KÉSZÜLT.

Egy visszaemlékező (Dr. Marton Kálmánné Rácz Erzsébet) mesélte el, hogy Komáromban a Megyerics utcában laktak, ahol az édesapjának fatelepe volt, amikor megszűntek a magyar nyelvű óvodák és iskolák Dél-Komáromban, ahová éjszaka, rejtve, csónakokon keltek át.

Hogy ezek az átkelések mennyire nem voltak veszélytelenek – Izsánál három család veszett a habokba, de így vesztette életét Párkánynál a neves író, Rudnói Teréz is.

Keleten is hasonló volt minden, a felvidék megbecsült írója, Koncsol László is kereste hajnalanta a Bodrog sekélyebb gázlóit, hogy Sárospatakon tanulhasson. Elmondhatja és mi is vele mondhatjuk, oly korban éltek, amikor életveszélyes volt tanulni.

Kun Ferencz

FOCIOLÓGIA

A TARCZY-EMLÉKNAP XX. ÉVFORDULÓJÁRA

Kerek évfordulót ünneplünk s ez számvetésre ösztönöz, visszapillantásra késztet. Nehéz is szavakba önteni az emlékeket, oly sok minden pörög le előttem.

Immáron 20 éve egy fiatal tehetséges pedagógus gárda gondolt egy nagyot, merészet és megszervezte az első Tarczy-napot. Az iskola pedagógusai nagy hangsúlyt fektetnek az anyanyelvi oktatásra a diákok önálló gondolkodásának fejlesztésére, a tehetséggondozásra, a helyi értékek megőrzésére. Ezt volt alkalmam személyesen is tapasztalni, mivel mindkét fiam ide járt iskolába. Máté fiammal mi is személyesen részt vettünk a kezdeti Tarczy-napok helytörténeti kutatásában, a nagypapa nyomdokain keresztül feldolgoztuk a hetényi foci történetét. E kutatómunka olyannyira jól sikerült, hogy a budapesti vendégek azóta is emlegetik a mondást: „A Singer fiú nagykabátban, én fiam meg meztelen?”

Mivel a helyi értékek megőrzése, feltárása nagyon közel áll hozzám és családomhoz is, segítettem a hetényi kitelepítettek történetének feldolgozásában, a hetényi népviselet, varrottas, régi fotók gyűjtésében. Szeretettel gondolok vissza a közös munkára sógornőmmel, Rancsó Andreával.

Tisztelet és megbecsülés az idős generációk munkája iránt, szoros kötődés a szülőfalunkhoz, összetartozás, hitünk fenntartása, egy egészséges fiatal generáció nevelése – ebben a szellemben próbálják nevelni a hetényi fiatalokat pedagógusaink a Tarczys szellemiséggel karöltve. Nagyon szépen köszönöm, hogy ebben szülőként, egészségügyi nővérként én is részt tudtam/tudok venni. További sok sikeres Tarczy-emléknapot, jó egészséget kívánok!

Hajrá Tarczy, Hajrá Hetény!!!!

*Rancsó Melinda
diplomás egészségügyi nővér*

A HETÉNYI NOSZTALGIAFAKTOR

Jó dolog visszaemlékezni a régi dolgokra! Én, ha tehetem, mindig nosztalgiazom. A Kincskeresők nevezetű pályázatban is megtalálható ez a nosztalgia faktor, hiszen munkájuk során a diákok a régi kor történéseinek felkutatásával foglalkoznak, ahogy tettük régen mi is s ehhez jó alap az idősebb korosztállyal való elbeszélgetés. Bevallom, régen sem voltam az a kifejezetten sportember típus, de valahogy mégis a hetényi focitörténet feldolgozása volt az, ami a leginkább megfogott és megmaradt bennem. Talán azért is, mert a családból engem is kötnek szálak egy kicsit a focihoz, hiszen a nagypám fiatal korában a helyi csapat játékosja volt. A kutatást az akkori „kollégámmal”, ahogy akkor hívtuk egymást, Rancsó Mátéval végeztük, melynek során az információkat Vörös Lajos bácsitól gyűjtöttük, akivel interjút is készítettünk. Kértük, hogy mesélje el nekünk, milyen volt a foci az 50-es, 60-as, 70-es években.

HETÉNYI FOCISTÁINK

FOCITÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS AZ ISKOLA FOLYOSÓJÁN

A munkánk nagyon sikeres lett nemcsak a Kincskeresők körében, hanem az iskolában megrendezett focis előadáson is, ahová a régi csapatok egykori játékosait is meghívtuk. Nekik is nagyon tetszett az előadás, valamint ők is sok érdekes történettel készültek számunkra. Úgy gondolom, nagyon hasznos az efféle történetek, történések felkutatása és megőrzése a további generációk javára, hiszen kevesebbek nem leszünk tőle. A történelem sok ehhez hasonló érdekes történetet őriz, amit érdemes időről időre elővenni és leporolni.

*Csollár Ádám
egykori Tarczys diákunk,
egyetemi hallgató
Szent Erzsébet Egészségügyi
Egyetem Érsekújvár*

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

IDŐS FOCISTÁINK A FALUNAPON 2017-BEN,
KÖZÉPEN MAGYARI FERENC POLGÁRMESTER

A hetényi foci története az önkormányzatot is megszólította olyannyira, hogy 2017-ben a sportszervezet megalakulásának 90. évfordulója alkalmából köszöntötték a 70 évnél idősebb sportolóinkat. Az iskola tanulói ekkor is bemutatták a focitörténet egy újabb feldolgozását.

SZÍNHÁZ AZ EGÉSZ HETÉNY!

GÓLYALÁB

Az öt országos aranysávos minősítésű előadásunkból a szívünknek a legkedvesebb talán az a mesefeldolgozás volt, amelyekben két hetényi mesét vittünk színre.

Az előadást kártyázó, egymással civakodó ördögök nyitják, akik úgy nyerhetnek meg egy fogadást, ha sikerül a hetényiek eszén túljárni. (Spoiler alert!!! – nem sikerült!) Az első történet a rátarti, ám a legszebben varró hetényi lányról szól. Fennhéjázva hirdeti: nála még az ördög sem varr szebben! Természetesen meg is jelennek az ördögök, akik vinnek a lányt, Etelt, a pokolba gőgös szavaiért. Ám Etel alkut ajánl: mérkőznek meg egy varrópárbajban! Az ördög hosszú cérnával próbálkozott, hogy ne kelljen időt fecsérelni a túbefűzésre, Etel pedig kurtával öltögetett a dobon. A hosszú cérna összegabalyodott, az ördögök

„...akármilyen olvasás jobb, mint semmi olvasása”
(Tarczy Lajos)

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

DMT ÖRDÖGHISTÓRIÁS MESEJÁTÉK

csetlettek-botlottak. A lány pedig szapora öltögetéssel nemcsak hamarabb végzett, de a párizsi világkiállításon díjat is nyert a hetényi aszúrossal. Így győzte le a hetényi subrika az ördögöt.

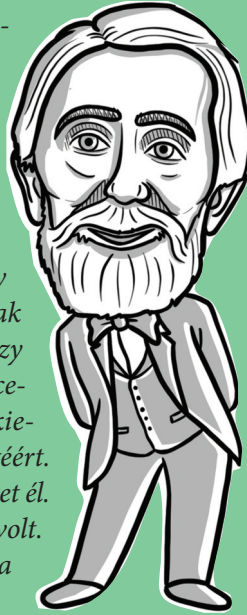
A második történet pedig egy szép hetényi lányról szólt. A lány minden udvarlóját kikoszarazta, míg végül maga az ördög jelentkezett kérőnek. A lány igent mondott azzal a feltétellel, hogy az ördög reggelig fölszántja, fölölti, szőlővel beveti a Zsitvát, a termést leszüreteli, kiperéseli, s még kakasszó előtt kóstolót hoz az újborból. Az ördögnek ez persze semmiség, főleg ha a cimborái is segítenek. A színpadon zenei aláfestéssel megjelent a szőlőművelés összes fázisa. Már a hajlokban csapolták a hordót, az ördög nyeresre állt. Ekkor a lány nagy furfangosan bebújt a tyúkólba, kukorékolni kezdett, ezzel fölébresztette az alvó kakasokat s azok is rákezdtek. Így az ördögök hetényi lány nélkül takarodtak vissza a pokol fenekére.

Az előadás óriási sikert aratott. Nemcsak a jelenetek voltak végtelesen komikusak, de a szöveggönyvben megjelentek a hetényi tájszavak, jellegzetes helyszínek is.

A Gólyaláb színészei rendkívüli komédiázó tehetséggel játszottak a következő szereposztásban: ördögök: Habardik Dani, Hovany Márton, Lucza Ákos, varrólányok: Vörös Zsófi, Hovany Dóra, Váczy Klaudia, Mohos Viki, Bencsik Jázmin, Ádám Bogi, Bolla Dóra, Rancsó Kamilla, zenészek: Kotiers Ráhel Annamária, György Réka és a kérők: Gál Ádám, Vörös Péter, Tárnok Levente, Pataki Viktor. A darabot Romada Rakoty-tyai Katalin és Kotiers Éva rendezte.

*Kotiers Éva
az iskola pedagógusa*

Kotiers Éva családja is kivette részét az értékgyűjtésből. A tanító néni édesapja – Vörös Lajos bácsi – többször járt nálunk. Mesélt diákjainknak a leventék, a háborúk és a foci történetéről. Számos régi fényképet adott a Villa Hetennek és az iskolának digitalizációra. Azóta Lajos bácsi veje digitalizálja a régi fényképeket és a dokumentumokat és komoly családta-kutatást végzett. Kotiers Románnak köszönhető, hogy iskolánkon létrejött a Tarczy Alap, melynek köszönhetően évente egy kilencedik osztályos tanuló elismerésben részesül kiemelkedő tanulmányi és közösségi tevékenységéért. Lajos bácsi unokája, Róza aktív közösségi életet él. Több évig a Felvidéki Diákhálózat vezetője volt. Ifjú, feltörekvő politikusként kiveszi részét a magyarság érdekében végzett munkából.

TARCZYS KORKÉP

TEMPLOM ÉS ISKOLA

Korábbi évszázadokban a felekezeti iskolákban az egyház meghatározó szerepet kapott. Így volt ez a Komárom megyei református elemi iskolákban is. A mindenkori Tiszteletes úr volt az iskolaszék vezetője. A beiratkozástól az elemi elvégzéséig szava mindig döntő volt. És még azon túl is, mert az ő javaslatára kerültek a legkiválóbb diákok Pápára, ritkábban Csurgóra, esetleg Debrecenbe.

A vizsga, amit minden alkalommal a templomban tartottak szülők előtt, többnyire már formális volt, akkorra már a bizonyítványokon pecsét volt. A Tiszteletes úr kérdezgette a gyerekeket tananyagról, életükről, világlátásukról. Minden gyereket jól ismert, hiszen a délutáni hittan után ott maradtak a paplakon kis kerti munkára, aminek a végén járt a bukta vagy a palacsinta. Ismert, hogy a magyar ember nagy adomázó, így fűződik a templomi vizsgához néhány vidám és szomorú történet is.

Rajtó Lídia nagyanyám élete során visszatérően mesélte, hogy egy ilyen neszmélyi vizsgán úgy 1900-ban, észrevette a pap, hogy a kis Pénzes Lídi nagyon izgul, nagyon feszeng, ezért jó pszichológusként segíteni próbált az oldódásához. Hány gombócot tudsz megenni? – kérdezte. Lídike zavarában gyorsan kivágta, hogy „kettőt”. Nevetés futott át a szülői koszorún, ettől Lídike megrettent, hogy biztos sokat mondott és gyorsan kivágta, hogy „de kicsinyeket főz ám édesanyám!”

Egy merőben más előjelű történetet az erdélyi Alsócsernáton gyűjtöttem, ahol a vizsga végén a pap megdicsérte a gyerekeket, és felszólította őket, hogy most mindenki menjen oda az édesanyjához, és puszilja meg.

Úgy tettek, de egy leányka nem mozdult, tovább is ült a helyén. Hát te miért nem mész? – kérdezte a pap. „Nekem nincs édesanyám, meghalt.” – jött a válasz. És nem túlzás, hogy azon a napon a templom is könnyben úszott.

És legvégül ideírnám, a nagyrabecsült erdélyi püspök, Márton Áron szavait: „Az iskola, ha nem templom, akkor barlang.”

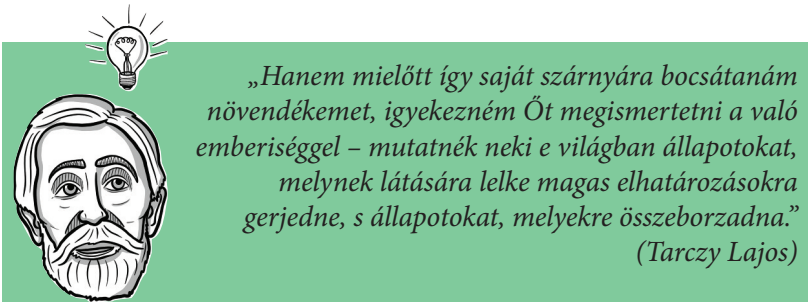
Kun Ferencz

HETÉNYIEK SORSA A II. VILÁGHÁBORÚBAN

Könnyebb volt megöregedni olyan korokban, amikor az élet kellemes, nyugodt ütemű volt. Magától értetődőbben kapta meg az idős ember a tiszteletet gazdagabb tapasztalatai és nagyobb tudása révén. S ha emellé még érettség, kiteljesedett emberség is társult, az idős ember számíthatott környezetének tiszteletére is. A modern technika, a modern tudomány fejlődésével, az internetes közösségi oldalakon már most is eltűnt a kor. Hisz a virtuális kapcsolatokban mindenki tegeződik, még azt is tegezzük, akit egyébként magázunk vagy tessékelünk. Valószínűleg pár év múlva eltűnik a magázódás, eltűnik a „kezét csókolom” köszönés. A kor előrehaladtával kitolódtak az élethatárok. A modernizáció az élet meghosszabbodását hozta, de mindez az idősek, az időskor tiszteletével nem minden esetben jár együtt. Pedig nekik igenis jár a tisztelet, megbecsülés. Tiszteljük a világot, amit átéltek, a történelmet, amit túléltek. Egy élethossznyi tudás lakozik bennük. Mi, itt a Tarczyban erre (is) neveljük diákjainkat!

Tisztelt Olvasó! Nehéz idős emberként véleményt mondani azokról az eseményekről és látottakról, amiket a helyi Tarczy Lajos Alapiskola pedagógusai és diákjai az elmúlt húsz év alatt a tanulás mellett hoztak létre.

2002-től vezetem a Mozgássérültek Hetényi Alapszervezetét, így pár éven keresztül, csoportosan el-ellátogattunk a kiállításaikra, vagy megtekintettük az általuk összegyűjtött régi használati tárgyakat, de láttuk a néptáncosaikat is fellépni a falusi kulturális rendezvényeken.

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

A MOZGÁSSÉRÜLTEK ASZ TAGJAI ISKOLÁNKBAN

Az utolsó tíz évben kezdett kialakulni közöttünk egy bizonyos fokú együttműködés, barátság. Az első szakaszban csak ritkábban, majd gyakrabban vettünk részt egymás rendezvényein, így módunkban állt és áll ma is munkájukat figyelemmel kísérni.

Nagyon gazdag a tevékenységük: sport- és szavalóversenyek számos díjai tanúskodnak erről. A hagyományörzés terén végzett szorgos munkájuk példaértékű. Nagyon élvezetesek és tanulságosak az évente megrendezett Tarczy-napokon megtekinthető kiállításaik, melyek az élet különböző területeiről gyűjtött használati tárgyakat, eszközöket, a helyi népviseletet, de önkéntes tűzoltók tevékenységét, a borpincék – hajlok és szőlőtulajdonosok munkáját, szokásait, a helyi asszonyok, lányok, messze ismert, híres toledós, aszúros kézimunkáit, varrásait mutatták be.

Elismeréssel kell szólni az iskola igazgatónőjéről, Czibor Angelikáról, akinek irányítása alatt az iskola sikeresen működik és jó eredmé-

nyeket érnek el. Különböző versenyeken vesznek részt, matematika, nyelvtan, sport és szavalat, az utóbbiról számos országos verseny díja tanúskodik.

A hagyományörzés terén végzett munka, kiállítások szervezője, valamint az iskola és falunk életéről szóló kiadványok szerkesztője és mozgatórugója Rancsó Andrea, akinek ezért külön köszönet jár. Hála azért, hogy megtanítja a gyerekeket az értékek felismerésére, megbecsülésére és elődeink tiszteletére.

Köszönet jár azoknak a pedagógusoknak is, akik a diákköröket megszervezik, vezetik. De köszönet azoknak is, akik vonzóvá teszik a diákok körében a népdalokat, néptáncokat, sőt tanítják is.

*Tóth Ilonka,
a Mozgássérültek szervezetének elnöknője*

EGYÜTTMŰKÖDÉS A MOZGÁSSÉRÜLTEK ALAPSZERVEZETÉVEL

TARCZY-NAP NYUGDÍJAS SZEMMEL

A decemberi ünnepkör jeles napja 6-a, Mikulás-nap, egyúttal a hetényi MTNY iskola névadójának, Tarczy Lajosnak születésnapja. Ez alkalomból az intézmény mára már hagyománnyá vált, nagyszabású emléknap keretén belül tiszteleg névadója emléke előtt.

A nagy gonddal, sok munkával, odafigyeléssel megszervezett eseményre neves vendégek mellett minden évben meghívást kapnak az iskola egykori pedagógusai is. Jóleső érzés és öröm számunkra a megbecsülésnek és tiszteletnek ez a megnyilvánulása, amit ezúton is szeretnék megköszönni az iskola vezetőségének.

A majd egésznapos rendezvény több helyszínen zajlik.

A községházán történő fogadás után a kis elsősök ünnepélyesen is tarczysokká válnak, amikor az iskola végzős diákjaitól megkapják az összetartozást jelképező nyakkendőt. A színvonalas kultúrműsort követően az iskolában folytatódnak az események.

Amikor átlépek az iskola küszöbét, közel két évtized emléke köszön rám. Elérzékenyülök a közlegő karácsony lelkületével áthatott, feldíszített folyosók, tantermek láttán. Sok kedves ismerős arc, régi és jelenleg is aktívan tevékenykedő kolléga, megelevenedő emlékek!

A regionalitás jegyében zajló emléknap keretén belül egy-egy múltbéli eseményt feldolgozó, illetve a községben működő szervezetek történetét bemutató kiállítás által betekintést nyerhetünk az elődök életébe, hisz a pedagógus munkája nemcsak a tananyag átadása, de sokrétű nevelési tevékenység is, ami elengedhetetlen egy jellemes, őseit tisztelni tudó, gyökereihez ragaszkodó nemzedék formálásához. Az értékes kiállítás anyagának összegyűjtése, valamint az adott témát bemutató előadás pedagógus és diák együttes munkáját dicséri, értékét pedig a még élő, hiteles tanúk jelenléte növeli.

Az igazgatónő mindenre kiterjedő beszámolója alapján a jelenlévő vendégek előtt feltárul a minden téren gyerekarát iskolán folyó sokoldalú tevékenység, melynek köszönhetően az intézmény népszerűsége és hírneve egyre növekszik határon innen és túl. Közben az egyes osz-

tályok különféle foglalkozásoknak, műsoroknak adnak helyszínt. A bőség zavarában iparkodni kell, hogy legalább egy röpke pillanatra mindenhová bekukkantsunk.

Az egyes előadások, műsorok közt a vendégek felfrissülése is biztosított. A bőségesen megterített asztal körül kisebb-nagyobb csoportokban folyik a kötetlen társalgás, emlékidezés.

A nap felemelő pillanata a névadó emléktáblájának ünnepélyes megkoszorúzása.

Az élményekben gazdag délelőtt után, ünnepi ebéd mellett jó kedélyű beszélgetés mellett elraktározzuk a látottakat és hallottakat és egyre több irányba viszik tovább a jelenlévők az iskola jóhírét.

Bennünket, nyugdíjas pedagógusokat örömmel és büszkeséggel tölt el, hogy az iskola, melynek sorsa mindig is szívügyünk marad, évről-évre, önmagát túlszárnyalva újabbnál újabb sikerekről, fejlődésről számol be. A siker mögött mindig kemény munka rejlik, amiért tisztelet és elismerés jár mindenkinek, aki bármi módon hozzájárul a jó eredmények eléréséhez.

Kívánom, hogy a „lámpások” fénye ne halványuljon, energiája ne csökkenjen, hanem még sok nemzedéknek adjon szilárd alapot, mely tudással felvértezve, nyelvéhez ragaszkodva az élet bármely területén, egyenes gerinccel megállja a helyét.

Merem remélni, hogy a rosszemlékű 2020-as év, amely felülírt minden emberi tervet, nem ismétlődik meg és december 6-a táján visszatér az ünnep az iskolába és mi, takaréklángon világító lámpások ismét osztozhatunk veletek az újabb sikerek nyújtotta örömeiben.

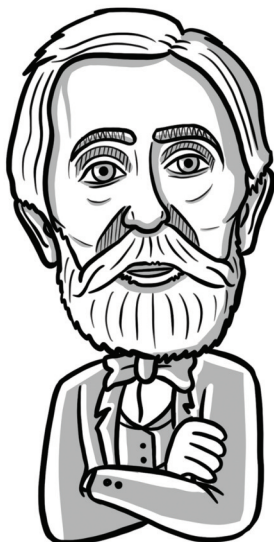
*Jankó Emma,
nyugalmazott pedagógus*

AKIK AZ ÉRTÉK-MENNYORSZÁGBÓL VIGYÁZNAK RÁNK

A lámpások fénye mindig jól bevilágította Hetényt. Számos jeles személyiség tevékenykedett a közösségért. Az iskola mindig is kivette részét a kulturális életből. Gondoljunk csak a Bodnár tanító családra, akik nevéhez számos színdarab megrendezése fűződik. Csintalan Elek igazgató úr számos színdarab szereplője volt. Sok-sok érdekességet tudhattunk meg tőle a hetényi ásatásokról, ahol fiatal suhancként dolgozott. Viczena Margit tanító néni a népviseletről és a hetényi szokásokról írta szakdolgozatát. Férje, Nagy József igazgató úr a férfi énekkart vezette karmesterként, mert: „Ő tudott énekelni!” Dékány Gyuri bácsi több mint 30 évig látta el a helyi Csemadok ASZ elnöki feladatait. Legnagyobb sikerének könyvelhette el, hogy „menedzselése” alatt megalakult a Hetényi Férfi- és Asszonykórus, akik a Tavaszi szél vezet áraszt elnevezésű országos versenyen első díjat kaptak.

Jó példával jártak előttünk s reméljük büszkék ránk! Szeretettel emlékezünk rájuk.

Rancsó Andrea

LÁNGLOVAGOK

SZENT FLÓRIÁN, ÓVJ MEG MINKET!

A magyar tűzoltó mozgalom a kezdetektől fogva Szent Flóriánt tekintette védőszentjének – az ő alakja a hittétel és a vasakarát mintapéldája. A III-IV. század fordulóján élt, egészen a centúriói rangig vitte; parancsnokként Noricum provincia (a mai Ausztria) területén irányította katonáit, akik elsősorban tűzoltói feladatokat láttak el. A kereszténységet már akkor felvette, amikor az mint vallás még nem igazán volt népszerű; hitét pedig sosem titkolta el. Ábrázolásain egyik kezében vörös zászlót, másik kezében vedret tartva egy lángoló házra önt vizet. Neve összeforrt a tűzoltással.

Gróf Széchényi Ödön volt a Magyar Önkéntes Tűzoltóság megalapítója. Kezdeményezésére sorra alakultak az önkéntes egyletek, így a hetényi és a marcelházi is 1886-ban.

LÁNGLOVAGOK A TARCZYBAN

Mindig is büszke voltam nagyapámra, aki a helyi egyesület oszlopos tagja volt. Megcsodáltam az előszoba falán lógó emlékeit, a fiókban őrzött jelvényeit, kitüntetéseit, a becsben tartott egyenruháját. Tőle tudom, hogy a községben aktív tűzoltóélet folyt, rendszeres gyakorlatokat tartottak, évente legalább egyszer tűzoltó bált, farsangi multságokat és majálist szerveztek, községi, járási és megyei versenyeken vettek részt. Ezek mellett természetesen részt vettek a tűzmegeelőzési felkészítőkön, és az ott szerzett tudást kamatoztatták. Az évek során az önkéntes tűzoltók a helyi közösségek szerves részévé váltak a lakosság érdekében kifejtett önzetlen munkájuk révén. Gyerekkori visszaemlékezéseim szerint több alkalommal a helyi sportpályán az iskolásoknak versennyel egybekötött bemutatót tartottak. Személy szerint nagyon örültem, mikor az iskolában elkezdtünk foglalkozni ennek a mozgalomnak a történetével. Adott volt, hogy nagyapám tárgyi emlékei közül én is hozok párat a kiállítási anyaghoz, hisz bár a két településnek külön-külön volt tűzoltóegylete, de katasztrófa esetén összefogva, együtt próbálták megfékezni a pusztító erőket.

A marcelházi önkéntes tűzoltó testület folyamatosan jelen van községünkben. A napjainkban jelentkező egyre gyakoribb katasztrófahelyzetek felszámolásánál is részt vesznek a védekezési, kárelhárítási feladatokban (árvíz, belvíz, nagy kiterjedésű szabadtéri tüzek, viharkárok). Fontosnak tartják a közösségépítést, a hagyományőrzést és az utánpótlás-nevelést.

Heténynek – talán a kiállítás hatására is – újjáalakult az önkéntes mozgalma. A község hathatós támogatásának köszönhetően egyenruhákat, tűzoltókocsit kaptak. Falunapi rendezvényen mutatkoztak be, gyermeknapkor pedig „tűzet oltottak” gyerekeinkkel együtt.

A helyi tűzoltóság története is bizonyítja, hogy az iskolai munkának hatása van egy tágabb környezetre, a település közösségi életére.

*Németh Nóra,
az iskola pedagógusa
marcelházi lakos*

LÉTREJÖN A HETÉNYI TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

Napjaink kihívása a felgyorsult világban az információáradat, mely körülvesz bennünket. Ebben a térben eligazodni egyre nehezebb. Bizonytalanság, állandó változás, új technológiák fejlődnek. Életünkben egyre nagyobb hangsúlyt kap szinte észrevétlenül a mesterséges intelligencia. Egyre nehezebb észrevenni, megtalálni Önmagunkat. A számítógépek használata a jövőben még nagyobb hangsúlyt kap majd. Egyre eltávolodunk egymástól, emberi kapcsolataink egy virtuális, érzelmek nélküli térbe helyeződnek.

Korunk gyorsan változó, rohanni látszó világában biztos alapokra, középpontra van szükségünk, hogy egyensúlyunk helyreálljon. Meg kell kapaszkodnunk az árral szemben. A körülöttünk lévő értékek, legyen az tárgyi, szellemi vagy közösségi érték, fontos építőkövei lehetnek az átformálódó alapok lerakásában. Ezen értékek megóvása, életben tartása, átformálása a mai nemzedékünk feladata. Ha felkutatjuk, életben tartjuk és korunk arculatára átformáljuk értékeinket, helyi közösségünknek helyi közösségmegtartó jövőképet biztosítunk.

A hetényi értékgyűjtés, értékmegőrzés mintaértékű a Kárpát-medencében. Immár több mint 10 éve született meg az a munkafüzet, mely a helyi értékeken alapuló oktatás segédanyaga. Az iskolában bevezetett helyi értékeken alapuló oktatás az eltelt időszakban bizonyította létjogosultságát. Ehhez kellett egy lelkes pedagóguscsoport, melynek munkája, összetartása szintén példaértékű és követendő. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a helyi alapiskola folyamatosan növekvő gyermeklétszáma.

Jövőnk építőkövei a helyi értékek összegyűjtésében rejlenek, melyeket újra a köztudatba juttatunk, beszélünk róla, így biztosítva a jövőt unokáink számára.

*Bödők Károly,
a Felvidéki Értéktár Bizottság szakmai alelnöke*

ÖRÖKSÉG SERLEG 2021

49. SZÁMMAL: A HETÉNYI TARCZY LAJOS ALAPFOKÚ ISKOLA KINCSEKESŐINEK

Indoklás: a hetényi Tarczy Lajos Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola 2008-ban a „Korszerűen a régióért” programjában vállalta a helyi értékek feltárását és ápolását. Első jelentős témaként felkutatta az aszúr varrottas kiváló mesterreit és a gyakorlatban is megismertette a varrási technikát diákjaival. Évente egy alkalommal, az iskola névadójának születésnapján egy nagy kiállítás keretén belül a nagyközönségnek is bemutatják az abban az évben összegyűjtött kutatási anyagjaikat, melyhez gyermekfoglalkozásokat szerveznek. Így a fiatalok a munkafolyamat során nem csak megismerhetik, de megérezhetik a nemzethez, a lakóhelyhez való tartozás fontosságát, valamint személyes kapcsolatba kerülnek az egyes témák közvetlen szereplőivel. A kutatási anyagot – benne többek között a helyi népdalokkal, mesékkel, szokásokkal, játékokkal, történetekkel – egy az oktatás – tanítás során használható munkafüzetben foglalták össze. Az iskola és annak közössége által felkutatott helyi értékek megismerése által erősödnek a településhez való kötődés gyökerei.

Az Örökség serleget „a helyi hagyományok sikeres ápolásáért” adományozzuk.

AZ ÖRÖKSÉG SERLEGGEL (BALRÓL)
HOVANY RENÁTA, CZIBOR ANGELIKA
ÉS RANCSÓ ANDREA

Falvak Kultúrájéért Alapítvány

ELSŐSÖK AVATÁSA

Iskolánk hagyományához híven az 1. osztályos tanulóinkat a Tarczy-emléknapon fogadjuk be közösségünkbe.

A legkisebbek már hetekkel az avatás előtt nagy lelkesedéssel készülődnek, gyakorolnak, hogy még érdekesebbé, színesebbé tegyék ezt a számukra is fontos eseményt. Rövid műsorral, jelenettel, dalokkal, versekkel, tánccal kedveskednek szüleiknek, nagyszüleiknek, pedagógusaiknak és a jelen lévő vendégeknek.

A szülők fényképezőgéppel, mobiltelefonnal felvértezve várják a kicsik avatását, hogy le ne maradjanak a pillanatról, amikor gyermekük hivatalosan is „nagy iskolás” lesz, intézményünk teljes jogú tagja.

Az avatást az igazgatónő beszéde előzi meg, melyben köszönti és egy-egy találó, frappáns mondattal jellemzi a kis nebulókat, akik nevük hallatán izgatottan de bátran vonulnak ki a közönség elé.

ELSŐSÖK AVATÁSA, NYAKKENDŐK ÁTADÁSA

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

Ez a pillanat nem jön el magától, ezért a pillanatórt meg kell dolgozni. Rengeteg élményen, fejlődésen, tanuláson keresztül vezet idáig az út, amikor is átveszik 9. osztályos társaiktól a gólyás nyakkendőket, az összetartozás szimbólumát. A nagyok felelősséget vállalnak a kicsikért, segítik és vigyáznak rájuk, a kicsik pedig cserébe szorgalmasan, kitartóan és becsületesen dolgoznak tovább.

Boldog és vidám tarczys éveket!

*Roszicska Irén,
az iskola pedagógusa*

ELSŐSÖK AVATÁSA A TARCZYBAN

MÁTYÁS KIRÁLY SZŐLŐT KAPÁLTAT

Tarczy-emléknapunkon foglalkoztunk a szőlészettel is. Tanulóink a nagyszülőkkel folytatott beszélgetésekből is megismerkedhettek a szőlészeti munkákkal.

Nagypapám, id. Kocsis János (75 éves, dunamocsi lakos) évtizedek óta foglalkozik szőlészettel – borászattal. Vele beszélgettem.

Papa, milyen munkálatokkal kezdted az évet?

Ha az időjárás alkalmas, melegebb van, akkor már február végén megkezdhetjük a nyitást. Közben a pincében elvégezzük a borok első fejtését.

Márciusban mi a teendő?

A szőlőt mindenütt ki kell nyitni. Nyitás előtt szórjuk el a nitrogén műtrágyát. Megfigyeljük, hogyan teleltek a rügyek. Nyitás után megkezdjük a metszést. Bújtatással pótoljuk a tőkehiányokat. Április végén megkezdjük a kapálást. Be kell szerezni a növényvédőszerket: rézgálicot, meszet, rézmészport, kénport.

És májusban?

A hónap elején befejezzük az első kapálást, a hónap végén sarabolunk (horolunk). Amint a fürtök látszanak, itt az ideje a hajtásválogatásnak, a szőlő aggatásának, azaz első kötözésének. Peronoszpóra ellen kell (akár kétszer is) permetezni a szőlőt.

Nyáron milyen munkákat végzünk?

Fontos a kapálás, sarabolás, kötözés, hónaljzás, peronoszpóra elleni védelem. Lisztharmat ellen rézkénporos porozással védekezünk. Júliusban már megkezdhetjük a szőlő szedését (Irsay Olivér, Csaba gyön-

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

GÁL GÁBOR: A HETÉNYI SZŐLŐKBEN

gye). Augusztusban utoljára kötözzük, hónaljazzuk a szőlőt. Szeptember–október a szüret ideje. Megmérjük a must cukorfokát, hogy tudjuk, milyen minőségű borra számíthatunk. Nagyon kell vigyázni, hogy a zajos erjedésnél a mérges mustgázok ne okozzanak szereztséltenséget. November és december a trágyázás hónapjai, ekkor történik a borok első fejtése.

*Kocsis Dóra,
9. osztályos Tarczys diák*

A Hetényi Református Egyházközség által szervezett szőlőszüreten is ott voltak tanulóink. A hetényi hajlokok és a szőlőszüret történetét így a gyakorlatban is elsajátították.

HETÉNYI ÉLETMESÉK, NÉPSZOKÁSOK

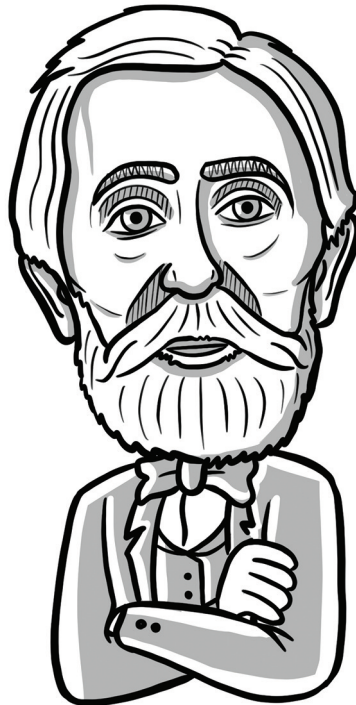
HETÉNYIESEN SZÓLVA...

Sok víz folyt le azóta a Zsitván! – mondhatnánk. Sorra jöttek az ötletek, mit kéne még megmutatni gyerekeinknek a régi időkől, amikor még nyugodtabban élték életüket az emberek. Nem lepett be mindent a „digitalizáció” s a telefon még luxuscikknek számított. Inkább beszélgettek az emberek, kiültek az utcára, a padra. Az asszonyok kézimunkáztak, a férfiak faragtak, szerszámokat, játékokat készítettek fából, kosarat fontak vesszőből.

Talán sikerült pár egyszerű dolgot bemutatni a gyerkőcöknek, amit még gyerekkoromban lestem el az „öregektől”. Faragtunk sípot fűzfa-vesszőből, amihez kell ám kézügyesség, egy jó bicska, mondóka és türelem, mert csak akkor jó, ha „adja a héját” a vessző, de megéri a fáradságot és ha jól csináltad, meg is szólal.

Jó volt látni a lányok szemében a csodálkozást, mikor bemutattuk, milyen egyszerű és nagyszerű technika a „drukkolás”, a terítők mintájának nyomtatása, hogyan készül gyantából a „drukkolópor”, hogyan készült zsír-papírra a kiszúrt minta. Játsoztunk lakodalmast, mondta a vőfény a ver-seket, felidéztük a régi disznótorokat, hogy miért jártak a férfiak a „haj-lokba”, mire volt jó a „lévő”, a kas, a kukoricalével, milyen volt a „hetényi sűrű pince”, mindazt a sok szépet és jót, amit megélték az emberek.

A rongylabdához már nem térünk vissza, de szívet-lelket melengető érzés volt összehozni a régi Aranycsa-pat tagjait focistáimmal, s a beszélge-

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

tés végén úgy éreztük, mi vagyunk az ókori görög hősök: „Megcselekedtük, mit megkövetelt a haza!”

A jövőben egyre nagyobb érték lesz közel maradni a természethez, megbecsülni apáink értékeit, ragaszkodni a gyökerekhez, embernek maradni szülőföldünkön! Ehhez járultak hozzá ezek a jeles napok és majd az elkövetkezők is. Mert lesznek még Tarczy-emléknapok. Nagyon remélem!

*Hencz Ervin
az iskola pedagógusa*

Hencz Ervin tanító bácsi az iskola pedagógusa már 30 éve. Nagymamája a falu mintakészítő asszonya volt, rengeteg mintát drukkolat ki. Népviselő ruháira a Villa Heten „vigyáz”. Édesapja az egykori aranycsapat tagja volt, gyakran vőfélyeskedett is. Vőfélyvers- és hetényi népdalgyűjteménye a hetényi érték-dokumentumok között van. A tanító bácsi édesanyja mutatta be a drukkolás technikáját, melyről videófelvétel is készült.

HETÉNYI LAKODALMAS

Az én történetem 2004-ben kezdődik Bakulár Éva és Tóth Balázs lakodalmában. Éva arra gondolt, hogy néhány verset mondhatnék a lakodalmában. Feldíszített vőfélypalcát is kaptam Tőle. Így kezdődött. Az első gondolat, ami eszembe jutott, az volt, hogy: „miért éppen én?”. Diákként, (bevallom sokszor szülői nyomásra) a szavalóversenyeken és az egyéb iskolai rendezvényeken sokszor szerepeltem és ezt a családban is tudták és hamar rájöttem, ez miatt gondolhatnak esetleg rám. Ez valóban szilárd alap volt, amire építeni tudtam, a sok iskolai színpadon szereplésnek köszönhetően könnyebben álltam ki mások elé.

Előtte még soha nem csináltam ilyesmit, mesterem nem igazán volt, szabódni nem mertem, hiszen az unokatestvérem lakodalmáról volt szó. Fogalmam sem volt akkor róla, hogy mi a dolga egy vőfélynak a lagziban, mi miután következik stb. Úgy voltam vele, hogy van még elég idő a lakodalomig, hogy valahogyan felkészüljek...

FALUNAPI ESKÜVŐI KIÁLLÍTÁS 2017-BEN, BALRÓL RANCÓSÓ ANDREA,
MAGYARI FERENC POLGÁRMESTER, TARCZYS DIÁKLÁNYOK
ÉS IFJ. DÉKÁNY MIKLÓS VŐFÉLY

Előkerültek a régi VHS kazetták, néztem a vőfélyek munkáját, ami addig fel sem tűnt. De miután rám bízták, óriási tehernek éreztem. Elkezdtem vőfélyversek után nézni, ebben édesanyám és id. Lévai Elek bátyám (aki maga is többször volt vőfély), nagyon sokat segítettek. Jól sikerült Évák lagzija.

Nagy kihagyás után az iskolai tanulmányokat befejezve alakult úgy, hogy felvettem újra a vőfélybotot, már sokkal nagyobb bátorsággal, mint azelőtt. 6 éve vállalom vőfélyszolgálatot a lakodalmakban. Voltak nagyon nehéz pillanatok, de ilyenkor mindig a megfelelő pillanatban érkezett bátorítás, amit a családomtól és kollégáktól kaptam, segített átlendülni az akadályokon. Ez alatt a 6 év alatt rengeteget tanultam. Tanultam egy mesterséget, amit alakíthatok és ami olykor-olykor engem is alakít. Tanultam a pincérektől, szakácsoktól, fotós és videós kollégáktól és azoktól is, akik ellenem voltak. Tőlük leginkább azt, hogy nem kell mindig mindenkinek megfelelni és mindenkinek ugyanabba az irányba tartani.

Szeretek vőfélynek lenni. Ez egy bizalmi kapcsolat is sokszor, ami odafigyelést és alázatot kíván. Az ifjú párokkal való első személyes találkozókon, az igényeik figyelembe vételével szoktam kialakítani a lakodalmuk vázszerkezetét, egy fő nyomvonalat, amit követünk a nagy napon. Mindehhez időpontokat társítunk, ami nagy biztonságot ad nekik és nekem is a lakodalom napján.

Én személy szerint nagyon szeretem azokat a lakodalmakat, amelyekbe régi hagyományokat, hetényi népszokásokat is bele tudok csempészni, mert bizony erre egyre kevesebb igény van és nagyon sok hagyományos elem kimarad a mai lakodalmakból az utóbbi néhány évben bekövetkezett társadalmi változások miatt. Egyre divatosabbak az ún. „ceremóniamesterek”.

Mára sajnos a vőfély hívogatója teljesen elmaradt, a vőfélykendőt felváltotta a vőfélybotra tűzött szalag. Nem igazán tudják a mai párok, hogy mit jelent a „násznagy” szó, és sok helyen a kialakult családi helyzet miatt elmarad a vőlegény és a menyasszony kikérése és elmarad a köszönetnyilvánítás is a szülők felé, sok esetben már csak a templomi ceremóniára érkezik a násznép. A lakodalomban már egyre gyakrabban találkozom DJ-vel zenekar helyett.

Mondókáimat, beköszöntőimet a mai igényekhez megfelelően kellett kialakítanom, ezért vannak saját gyűjtésből származóak is, de lehetőségeim szerint azért próbálok belevinni hetényi vőfélyverseket. Szaválásuk közben mindig jó érzés tölt el, hogy tudom azt, hogy jó néhány generációval előttem is ezeket a versikéket szavalták az akkori vőfélyek.

Tipikus hagyományos vers, amit sokszor nem csak a vőfélyek ismernek, a menyecsketáncba hívogató:

*Íme itt áll előttünk az ékes menyasszony,
Hogy menyecske fejjel először mulasson.
Minden vendégnek egy nótát juttasson,
Majd az ajándékból egy cipőt varrasson.
Táncoljon hát vele mindenki egy kurtát,
De le ne tapossák a cipője orrát,
Mert tudják, drága pénzért varrták!
Tömjék meg hát ezért bankóval a markát!
Az asztal közepén van egy üres tányér,
A táncot én kezdem a többi még ráér,
Húzd rá cigány az új házaspárért!
Eladó az Újasszony!*

*Ifj. Dékány Miklós,
mérnök, vőfély*

XX. TARCZY–EMLÉKNAP

A Falvak Kultúrájáért Alapítvány együttműködve a Magyarország Felfedezői Szövetséggel 2005-ben Örökség serleg elismerést alapított, melynek célja a Kárpát-medence kulturális örökségének ápolása érdekében tevékenykedő, példamutató ifjúsági közösségek színvonalas elismerése. Az elismerést évente egy alkalommal, legfeljebb három arra érdemes közösség veheti át.

A 2020. évre meghirdetett pályázat és a kuratórium döntése alapján a XXV. Magyar Kultúra Napja Gálán az Örökség serleg elismerést adományozzák a hetényi Tarczy Lajos Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola közösségének.

Az indoklásban szerepel, hogy a hetényi Tarczy Lajos Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola 2008-ban a „Korszerűen a régióért” programjában vállalta a helyi értékek feltárását és ápolását. Első jelentős témaként felkutatták az aszúr varrottas kiváló mestereit és a gyakorlatban is megismertették a varrási technikát diákjaikkal. Évente egy alkalommal az iskola névadójának születésnapján egy nagy kiállítás keretén belül a nagyközönségnek is bemutatják az abban az évben összegyűjtött kutatási anyagjaikat, melyhez gyerekfoglalkozásokat szerveznek. Így a fiatalok a munkafolyamat során nemcsak megismerhetik, de megérezhetik a nemzethez, a lakóhelyhez való tartozás fontosságát, valamint személyes kapcsolatba kerülnek az egyes témák közvetlen szereplőivel. A kutatási anyagot – benne többek között a helyi népdalokkal, mesékkel, szokásokkal, játékokkal, történetekkel – egy az oktatás – tanítás során használható munkafüzetben foglalták össze. Az iskola és annak közössége által felkutatott helyi értékek megismerése által erősödnek a településhez való kötődés gyökerei.

Az Örökség serleg elismerést „a helyi hagyományok sikeres ápolásáért” kapta az iskola oktató-nevelő csapata.

Megjelent a FÉB híreként

SZÜLŐI SZEMMEL

Ez év májusában Lucza Ákos, a hetényi Tarczy Lajos Alapiskola hajdani és a komáromi Selye János Gimnázium jelenlegi tanulója a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége által létrehozott Tehetségdíjban részesült társadalomtudományok kategóriában a Kincskeresők konferenciáján való eredményeiért, valamint a Felvidéki Értéktárban végzett önkéntes munkájáért. Büszkeséggel tölt el ez az elismerés és örülök, hogy a mai rohanó, informatikai világban van igény a fiatal nemzedék részéről is a múlt feltárására, bemutatására és ápolására.

Ákos alapiskolás kora óta rajong a történelemmel foglalkozó könyvekért, enciklopédiákért, az ilyen jellegű filmekért. Történelemtanárnak készül. Hatodikos volt, amikor Rancsó Andrea tanító néni felkészítette őt és csapattársát, Rancsó Kamillát a Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok konferenciájára. A helytörténeti kutatásban a hetényi

FELVIDÉKI TEHETSÉGNAP, HETÉNYIEK BEMUTATÓJA

leventelányokról készítettek fotókkal tarkított bemutatót, melyet adatgyűjtés előzött meg. Ezt nem csak korabeli írásos anyagokból, de a még élő leventelányokkal történő beszélgetésekből állították össze. A Kincskeresők versenyén aztán ezt a 15 perces „történelemórát” adták elő nagy sikerrel.

A sikeres szereplésen felbuzdulva évről-évre visszatérő résztvevői lettek a versenynek. Bemutatóikhoz a falu fontos eseményeit, szervezeteit választották témának. Minden alkalommal az írásos emlékekre és az adott témában érintett idős lakosok elbeszéléseire hagyatkoztak. 2018-ban a Tudományos Diákkörök Kárpát-medencei Konferenciáján, a TUDOK-on Kisvárdán is előadhatták gyűjtőmunkájuk eredményét. Közben pedig lassan az egész családot megfertőzték! No, nem a vírussal, hanem az adatgyűjtéssel. Együtt, nagypapák, nagymamák, nagynénik bevonásával kerestük a régi fényképeket, okiratokat, gyűjtöttük és lejegyeztük a közös emlékeket.

Az alapiskola befejeztével sem maradt abba lelkesedésük, a gimnáziumban Deák Irén tanárnő segítségével folytatják munkájukat. 2020 januárjában a Magyar Kultúra Napja alkalmából a Kincskeresők – helyi értékeket kutató diákok mozgalma Örökség serlegben részesült, melyet Kamilla és Ákos vehetett át a budapesti ünnepségen. Huszár László szárnyai alatt a Felvidéki Értéktár adatbázisát gazdagították az általuk készített fényképekkel és begyűjtött régi fotókkal. Kamillával két keréken biciklizték a szomszéd településeket, hogy jó fotókat készítsenek. S hogy gyorsabb legyen a munka üteme, volt, hogy én vittem őket egy autós körútra. Jó volt felfedezni az emlékhelyek részleteit, s itt-ott még az arra járóktól új infót is szerezni. A Covid-járvány előtti az értéktár adatbázisának a középiskolai tanításban való felhasználhatóságát vizsgálták: 5 iskolában osztottak ki kérdőíveket s adatelemzést végeztek. Érdekes volt megtapasztalni az ilyen jellegű helytörténeti kutatást is.

Bízom benne, hogy az évek alatt szerzett helytörténeti tudást és kutatási tapasztalatokat hasznosan fogja kamatoztatni a választott foglalkozásában, mert **„Nem érzed munkának a munkát, ha szereted, ami a hivatásod.”** És mi, bizony, szeretjük Hetényt!

*Lucza Enikő
az iskola pedagógusa, szülő*

AZ ISKOLA BELSŐ VILÁGA A VENDÉG SZEMÉVEL

A hetényi Tarczy Lajos Alapiskola tevékenységét 17 éve kísérem érdeklődő figyelemmel. Az elmúlt évek alatt, amikor részt vettem a különböző iskola rendezvényeken, mindig csodáltam, hogy az iskola a híres tanár, természettudós – Tarczy Lajos eszmei örökségének birtokában egy kis létszámú tantestület igyekszik oktató-nevelő munkáját és kitűzött céljait megvalósítani.

Az iskola azzal, hogy 11 évvel ezelőtt felvette Tarczy Lajos nevét, felvállalt egy küldetést: hűnek lenni Tarczy örökéhez. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a sokoldalú oktató-nevelő munkájukban az anyanyelvű oktatás mellett az államnyelv és világnyelvek elsajátíttatását, a nemzet iránti, a község iránti kötődés kialakítását, múltunk megismertetését, valamint a múltunk és őseink iránti tiszteletre nevelést, irodalmi értékek továbbadását, népi hagyományaink, örökségünk őrzését, mindemellett azonban az erkölcsi értékek formálását, de a modern oktatási módszerek és eszközök alkalmazását is. A jó iskola jellemzőinek olvasása ideális állapotot tükröz: gyermekbarát, szeretetteljes légkör, hivatásuk magaslatán álló, felkészült tanárok, színvonalas és eredményes nevelés-oktatás.

Az évente megrendezésre kerülő Tarczy emléknapi egy sikeres szakmai nap, amikor is kiállítások, előadások, különböző nevelői foglalkozások és a 2010-ben alapított Tarczy-díj átadása kapcsán köszönet jár minden pedagógusnak az értékes oktató és nevelő munkáért, melyet Hetény ifjúságáért végeznek nap mint nap. A pedagógus lét nem csupán egy munkát, hanem életformát, szellemiséget, egyfajta filozófiát, egy egész életre szóló elhivatottságot jelent. Az örök érvényű igazságok, értékek átadása az ifjúság számára a legszebb, talán az egyik legnehezebb kihívásokkal, sokszor kudarccal, de igen sokszor sikerekkel és örömmel járó vállalások egyike, melyet ember tehet ezen a világon.

A pedagógiai program megvalósításának meghatározó feltétele, hogy az iskolában tanuló diákok legyenek képesek önmaguk folyamatos fejlesztésére és egyben igényeljék azt. Legyenek tisztában képességeikkel, valamint azok határával egyaránt. Ne csak ismerjék, hanem gyako-

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

rolják is az emberi erőnyeket, az iskolában megszerzett tudásukat, ismereteiket. Tudják megtalálni a világról alkotott képüket és így helyüket az életben, illetve tudjanak élni az élet által felkínált lehetőségekkel. Ismerjék fel, hogy a tudás ténylegesen hatalom, lehetőség a biztos élethez. Az egyetemes kincscsé vált emberi értékek elsajátítása, az emberközpontú, humanista szemlélet és az evangéliumi értékrend birtokában növekedjenek egész életük során. Legyenek nyitottak a világra, de ugyanakkor tudjanak szelektálni értéktelen és értékes között. Tanulják meg azt, hogy nem csak jogok léteznek, hanem kötelességek és felelőségek is.

Mindezen célok megvalósítása történjen olyan körülmények között, hogy a diákok otthonosan érezzék magukat, szívesen járjanak iskolába. Nemcsak infrastrukturálisan, hanem érzelmi szinten is. Ez az a feladat, amihez nem tanárookra van szükség, hanem pedagógusokra, akik nem csak oktatnak, hanem nevelnek és példát mutatnak, méghozzá minden megnyilvánulásukkal. Akár az iskolában, akár az iskolán kívül. Ezért feladatuk, hogy a szeretetre és az emberi kapcsolatokra épülő, érzelmi alapokon nyugvó szoros kapcsolat alakuljon ki család – iskola közösség között.

A bizalom az egész nevelés alapja. Tekintélye nem a büntetéstől való félelemre, hanem a szeretetre épült. Szeretet nélkül nincs bizalom, bizalom nélkül nincs nevelés. Ennek legfontosabb eleme a „közösségi környezet” kialakítása.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka alapvető célja diákjaik felkészítése a középfokú tanulmányok megkezdésére. Olyan diákok nevelését tűzik ki célul, akik a magas szintű tanulmányi eredményesség mellett kialakítják a maguk jól működő osztályközösségét, jól beilleszkednek az iskola közösségébe, részt vesznek az iskola hagyományrendszerének ápolásában. Kívánatosnak tartják, hogy az eredményes tanulás mellett minél több diákjuk aktívan sportoljon, ezúton is elsajátítva a kitartást, a küzdőképességet, a csapatszellemet, a másikért való tenni tudás képességét. Ugyanezen okokból fontosnak tartják tanítványaink rendszeres és folyamatos felkészítését a szaktárgyi versenyekre, az elért eredmények elismerését és a diákok további fejlődésének biztosítását. Kívánatosnak tartják, hogy a diákjaink által elért tanulmányi versenyeredmények további folyamatos fejlődést mutassanak. Ennek érdekében a helyi tantervben meghatározott magas követelményrendszer szerint végzik napi oktatómunkájukat, nevelési tevékenységüket e cél elérése érdekében formálják.

Ennek érdekében az elmúlt években az épület lassan ugyan, de mégis elkezdett megújulni. Jobb lett az osztályok felszereltsége, ez is megváltoztatja a mindennapi oktató és nevelőmunkát, mert szebb környezetben a pedagógus is jobban teljesít és a gyermekek is szívesebben járnak iskolába.

Csodálatos érzés itt lenni. A falaknak, az egész környezetnek, a levegőnek is súlya van. Rád parancsolja, rád erőszakolja a tiszteletadást. A mai napig, ha elmegyek az intézmény előtt vagy bemegyek falai közé, számtalan szép emlék villan fel a szívemben, mert tapasztaltam, hogy az iskolát nagy tudással, türelemmel, mérhetetlen erővel és a gyerek iránti szeretettel megáldott tanárok népesítették be. Ettől olyan erős ez az iskola!

Azt kívánom, hogy azok a gyerekek, akik most ide járnak és az ő gyermekeik és unokáik, ha 50 év múlva elmennek az iskola előtt, fusson át a szívükön egy boldog érzés, hogy: Ide jártam! Ez a mi Iskolánk!

Miriák Ferenc, újságíró

NÉLKÜLÜK NEM MENT VOLNA

Az évek során számos foglalkozást szerveztünk a falu lakosságának és partnerszervezeteinkkel való együttműködésnek köszönhetően. Sikereink az ő sikereik is egyben, hisz nélkülük nem ment volna!

- **Pluhár Ilona és Katalin** – kúcsos sütés
- **Vörös Péter** – disznótor
- **Viderman Ildikó** – szövés
- **Rancsó Dezső** – seprűkészítés
- **Czibor Zita és Mozgássérültek ASZ tagjai** – varrás
- **Vlაცეკ Irén, Čontoš Ilona** – rétes sütés
- **Pém Gábor** – bonsay metszés.

GYEREKFOGLALKOZÁS A TARCZY-EMLEKNAPON 2015-BEN

GYEREKFOGLALKOZÁS – KÚCSOS KÉSZÍTÉSE 2017-BEN

Hencz Szabolcs, helyi fafaragónk munkája nyomát az iskolánkban is megtalálják. Neki köszönhetjük a Tarczy-családfát, melyet az iskola folyosóján helyeztünk el.

Együttműködtünk még a Duna Menti Múzeumból **Gaál Idával**, **Ratimorszky Piroskával** és a hetényi **Deminger Hajnalkával**. Az Ógyallai Művészeti Alapiskola pedagógusai **Svitek György** irányítása alatt kerámiáztak és kelta karkötőket készítettek gyermekeinkkel. A Czafrangó Művészeti Alapiskola vezetője, **Kalmár Mónika** pedig néptánc-foglalkozást vezetett. **Kusala Éva** édesapjának – **Miklósnak** és **Pém Richárdnak** köszönhetően jártunk a borházson hajloknézőben is.

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

GYEREKFOGLALKOZÁS 2017-BEN

Számos riportot, beszélgetést rögzítettünk:

- **Kocsis Dezső, id. Rancsó Dezső és felesége Gizella, Szalai Irén, Kocsis Mária, Szuh Gizella** – kitelepítések és deportálások;
- **Hencz Eszter, Vörös Lajos, Csintalan Gizella, id. Lucza Zoltán** – leány és fiúleventék elhurcolása;
- **Vörös Lajos, Németh Gyula, id. Lucza Zoltán, Klucsár Béla, Dékány György** – hetényi focitörténet;
- **Vlacsek Irén és Sándor, Csintalan Elek, Dékány György, Rancsóné Hencz Gizella, Lucza Sára, Hencz Irén, Gáspár Katalin, Farkasné Hencz Eszter, Rancsóné Farkas Margit** – színháztörténet;
- **ifj. Rancsó Dezső, id. Mokoš Juraj, Dékány Dezső, Pintér Gyula, Tárnok Árpád** – önkéntes tűzoltóegylet;
- **Perczelné Hajmássy Gizella, Vörös Lajos, Szabó Mária** – II. világháború;
- **Csintalan Elek, Vlacsek Sándor** – ásatások Hetényen;

RIPORT KÉSZÍTÉSE UTÁN ČONTOŠ ILONÁVAL

- **Hencz Miklós és Irén, Dékányné Parák Éva** – lakodalmi és egyéb népszokások;
- **Csintalan Csaba** (volt polgármester) – Csintalanné Czunyi Margit élettörténete.

Szeretettel köszönjük az érzelmekkel teli pillanatokot.

Zajos Ernő bácsi indította el a Villa Heten Polgári Társulásunkat az értékgyűjtés útján. **Csintalan Márta** volt tanító nénink számos tárgyi emlékét, régi eszközgyűjteményeit többször bemutattuk az iskolában is. Márta nénitől meg is tanulhattuk, hogyan működnek a régi szerszámok, mi is az a gereben?

A régi fotók adományozóinak is hálás szívvel köszönjük az együttműködést. **Nt. Palcsó Attila** lelkész úrnak a segítséget a régi fotók digitalizációjában.

Ress Imre tanár úr, az MTA ny.tudományos főmunkatársa Tarczy kutatásunkat segítette. Szeretettel köszönjük Kun Ferencz úrnak, a Rákóczi Szövetség alapító tagjának, hogy mindig támogatta tevékenységünket.

Rancsó Andrea

ÉRTÉKEK ISKOLÁJA

A Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Igazgatósága 2016-ban a Felvidéken zajló kutatómunka során ismerkedett meg az ott működő értékfeltáró folyamatokkal, szervezetekkel és kulcsemberekkel.

Az ekkor látott, Hetényben folyó kiemelkedő értékőrző munka és a Tarczy Lajos Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola oktatási tevékenységében megjelenő helyi értékek ösztönöztek bennünket arra, hogy ezt a kapcsolatot megerősítsük és kiszélesítsük.

Az iskola partnerünk volt az Értékek iskolája – értékes iskolák elnevezésű projektünkben, amelynek során a műhelyben résztvevő pedagógusok egy hetényi látóúton nyerhettek betekintést abba, hogyan-

A NEMZETI MŰVELŐDÉSI INTÉZET MUNKATÁRSAI A MÁJUSI ÉRTÉK-NAPUNKON.

RANCSÓ DEZSŐ, HETÉNYI LAKOS A SEPRŰKÉSZÍTÉST MUTATJA BE.

A KÉPEN BALRÓL MIHALCSIK MÁRTA, A VESZPRÉM-MEGYEI MŰVELŐDÉSI
INTÉZETTŐL, HUSZÁR LÁSZLÓ, A SZMMI IGAZGATÓJA
ÉS HORVÁTH ZSOLT A LAKITELEKI NÉPFŐISKOLÁRÓL.

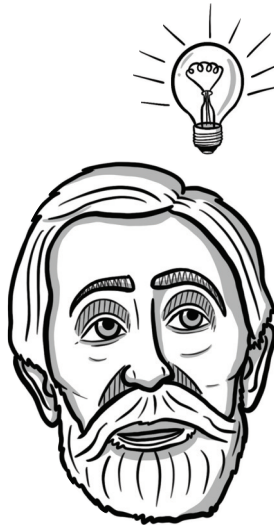
miként lehet a helyi értékeket „becsempészni” egy-egy tantárgyba. A gyerekek szinte játszva tanultak, az oktatást segítő munkafüzet pedig mindenki számára jó példaként szolgált. Egy Veszprém-megyei település, Nemesvámos, éppen ennek a hatására határozta el, hogy elkészíti a saját települési értékeit bemutató foglalkoztató füzetet, ami az idén fog megjelenni.

Több alkalommal részt vehettünk a Tarczy-emléknapon, mely az iskolában tanuló gyerekek aktív közreműködésével zajlott le. Öröm volt látni a lelkesedésüket és pozitív hozzáállásukat. Csillogó szemmel meséltek az értékeikről, énekeltek és táncoltak, készítették el a helyi süteményeket. A régi hagyományokkal a kézműves foglalkozások során ismerkedtek meg.

Példaértékű tevékenységükhöz, amely erősíti a gyermekek helyi kötődését és magyarságtudatát, ezúton gratulálunk!

Kívánjuk, hogy még sok évig végezhesék ezt a hungarikum mozgalom iránt elkötelezett munkát.

*Mihalcsik Márta
módszertani referens
Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Igazgatóság*

MIT HOZ A JÖVŐ?

AZ ISKOLA JÖVŐKÉPE – JELENBŐL A JÖVŐBE

Mi is egy mai kistelepülési felvidéki magyar iskola küldetése? A Tarczy Lajos Alapiskolában így vélekedünk erről:

Az alapiskola a bölcsője a gyermeki lélek felnőtté érésének. A 6 éves apróságokból az itt eltöltött idő alatt, a két legembertpróbálóbb kamaszévén túljutva, 15 éves, már majdnem felnőtt gondolkodású emberkékké válnak. A 9. osztály ballagásakor büszkén tekintünk rájuk, látjuk a csillogó szemükben, hogy a sokéves munka, amit rájuk áldoztunk, nem volt hiábavaló.

A titok: nemcsak tanítjuk őket, nemcsak átadjuk a tantárgyaink tananyagait, de egységes bár sokszínű csapatként, sokszor egymással kompromisszumokat kötve, folyamatosan azon munkálkodunk, hogy jellemüket csiszoljuk, érzelmi intelligenciájukat fejlesszük, tanítsuk őket egymás, valamint szűkebb és tágabb közösségük valamennyi tagjának tiszteletére, megbecsülésére – a felvidéki közösségi létre. Célunk olyan emberek nevelése, akik a régiójukhoz kötődnek, hűek nemzetükhöz, ismerik és elfogadják a hagyományos értékeket, de megfelelő tudással és jártasságokkal rendelkeznek ahhoz, hogy a modern világ bármely zugában boldoguljanak, képesek legyenek eltartani magukat és családjukat. Ennek ellenére itt, helyben keressék a megélhetést és a felvidéki magyarság megmaradása fontos legyen számukra.

Ehhez több alapelv szerint kell dolgoznunk:

1 A gyerekekkel való közös munkával keressük és kutatjuk a múlt értékeit, a régió kincseit és a fellelt kincseket számukra is értékessé, érdekessé, élővé tesszük – ennek nagy mestere Rancsó Andrea tanító néni, aki mindig megtalálja azokat a diákokat, akik szívesen kutatnak és dolgoznak fel újabb és újabb témákat, valamint azokat a kollégákat, akik szívesen segítenek a feltárt anyag feldolgozásában. Az évek során megtapasztaltuk, hogy a kincsek tárháza kifogyhatatlan. Ezt a munkát a jövőben is szándékunkban áll folytatni. Ehhez kellene And-

ELSŐSÖK AVATÁSA

rea mellett az elhivatott pedagógusok, akik az egyes témákat magukénak érzik és akár éveken keresztül is viszik tovább. Szerencsénk van, hogy tantestületünkben munkaszerető, munkabíró, kreatív tanítók dolgoznak. Nélkülük elképzelhetetlen ez az összetett munka.

2. A gyermekeknek olyan iskolai közeget biztosítunk, amelyben jól érzik magukat, szívesen dolgoznak, akár többet is, mint ami a kötelességük lenne. A jó hangulat a melegágya az eredményes munkának a jellemformálás terén. A kis létszámú osztályközösségekben van lehetőség mindenkire odafigyelni, az egyéni igényeket kielégíteni. Ez nem a tanulók kiszolgálását jelenti, hanem azt, hogy a szigorú rendtartásunk keretei között fejlesztjük jellemüket színes iskolai programok szervezésével, iskolán kívüli tevékenységek helybeni biztosításával, versenyekre való felkészítéssel, kulturális tevékenységgel, lehetőséget adva nekik az önmegvalósításra és persze odafigyelve a sajátos nevelési igényű tanulóink fejlesztésére is. Mindennek érdekében több partnerszervezettel dolgozunk együtt, kezdve a speciális pedagógiai pszichológiai központtól

HÚSZ ÉV AZ ÉRTÉKEK ÚTJÁN

a művészeti iskolákon, a pedagógus szövetségen, a kulturális intézményeken keresztül a helyi szervezetekkel, polgári társulásokkal.

Tanulóink versenyeredményei, a fellépések sikerei, a felvételik, tesztek jó eredményei azt mutatják, hogy az oktató-nevelő munka terén a helyes úton járunk. Ezt továbbra is igyekszünk így folytatni.

3. Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy biztosítsuk a megfelelő modern eszközöket és tárgyi környezetet az oktatáshoz és neveléshez. Sajnos erre azokban az években, amikor 100 alatt volt a gyermeklétszámunk, nem voltak anyagi lehetőségeink. Azonban ebben a helyzetben is kerestük az anyagi forrásokat a tansegédeszközök modernizálására. Rendszeresen pályáztunk, még egy 2 éves EU-s pályázatot is végigvittünk a 2012-2014-es években. Ennek keretében jelent meg a regionális munkafüzetünk is.

Fejlesztések tekintetében mindig számíthattunk a fenntartó támogatására is.

Az utóbbi években emelkedett az iskola tanulóinak létszáma, elsősorban a környező településekről érkező beutazó tanulóknak köszön-

AZ ISKOLA KERTJE

A KINTI TANTEREM

hetően. A létszámnövekedés fontos pozitív visszajelzés számunkra. Azt mutatja, hogy az iskolánkban végzett pedagógiai munka kielégíti a tanulók és szülők igényeit is.

A 2020/21-es tanév volt az első olyan évünk, amikor a gyermeklétszám lehetővé tette a saját forrásból való fejlesztést. Sőt az idei évben a szülők között is akadt támogatónk. Így készült el a támogató szülő és a községi hivatal finanszírozásával a csodaszép kinti tanteremünk. A kivitelezés véglegesítésében részt vett a SZMK, valamint az iskola is. Az iskola udvarára eddig sajnos csak kevés figyelmet tudtunk fordítani. Az idei évben viszont sikerült kialakítani az iskolakertünket, és egy újabb 2 éves EU-s pályázat részeként az ősz folyamán őshonos fákkal, bokrokkal, gyümölcsstermő növényekkel sor kerül az udvar parkosítására is. Ehhez már kialakítottuk az öntözőrendszert. Az oktatási-nevelési környezet fejlesztése, alakítása is a hosszú távú terveink része. Pályáztunk az iskolaügyi minisztériumnál osztálytermi bútorokra, folyosói pihenőkre. A fenntartó is beadott egy nagyszabású pályázatot a tornaterem rekonstrukciójára, valamint készíti az egész iskolaépület

felújításának és bővítésének tervezetét. Az udvaron álló kis házban két szaktanterem, természettudományi laboratórium és műhely kialakítása van tervben. A rajzok és a költségvetés készen van. Várjuk a pályázati lehetőségeket. Tervezzük az iskola bejárati lépcsőjének szabadtéri színpaddá alakítását is.

És ami a legfontosabb: az utazó tanulóink létszáma már meghaladja az iskolabuszunk befogadó képességét, így megkezdtük a lehetőségek keresését vagy nagyobb, vagy két iskolabusz üzemeltetésére.

4. Az elmúlt tanév karanténtanulására technikai eszközökkel sikerült időben felkészülni. Az EU-s pályázatunk és a Bethlen Alap segítségével 26 notebookot vásároltunk. Így a pedagógusok tudtak otthonról oktatni. Fontos segédeszköznek bizonyultak a dokumentumkamerák is. A technika gyors előrehaladása maga után vonja a folyamatos fejlesztés igényét ezen a téren. Az elmúlt tanév nehézségei, a karanténtanulás közösségre gyakorolt káros hatása fontos tapasztalat volt számunkra. Már tudjuk, hogy a világunk tartogat számunkra nem várt fordulatokat, melyekhez rugalmasan kell alkalmazkodni, gyorsan kell jó megoldásokat találni és a megoldások véghezviteléhez sokszor mi magunknak is rengeteget kell tanulni, fejlődni és sok esetben változtatni kell a nézeteinken, a hozzáállásunkon. Aki erre képes volt a karanténtanulás ideje alatt, az tudott ez idő alatt is eredményesen dolgozni. Ezért a jövőbeli célok közt szerepel a tantestület képzése leginkább módszertan tekintetében, de a közösségépítés terén is.

Ez elsősorban azért fontos, mert iskolánkról a további években is szilárd tudás- és erkölcsi alappal rendelkező fiatalokat szeretnénk a középiskolákra, a környék városába kiengedni.

Bízunk benne, hogy ezen alapelvek mentén sikerül újabb és újabb tenni tudó és tenni akaró, egészséges magyarságtudattal rendelkező fiatalokat nevelni s így mi is hozzájárulhatunk a felvidéki magyarság és településeink hagyományos értékeinek fennmaradásához.

Czibor Angelika
Igazgató, Tarczy Lajos MTNY AI Hetény

ZÁRSZÓ

Nagyon sok dolognak kellett együttállnia ahhoz, hogy ez a kiadvány megszülethessen. Az Értékek útját járva kellett motiváltság, humán erőforrás, tájékozottság, kíváncsiság, szakmai partnerség, jószándékú emberek, kudarc és siker.

Azt gondolom, hogy mivel képesek vagyunk egyre gyorsabban és egyre közelebb kerülni az információhoz, a diákok szempontjából az iskolában megszerezhető információ értéke folyamatosan csökken. Egyre kevésbé lesz fontos a konkrét tudás, hiszen ezt a saját telefonjával mintegy 15 másodperc alatt a gyerek is pontosan megtudhatja. Ám felmerül-e a tanulóban, hogy egy-egy a nagyszülővel folytatott beszélgetés során mennyi olyan információhoz jut, amely egyedi és pótolhatatlan? Hisz életmeséinkből áll össze a falu, a régió, magyarságunk története.

Meggyőződésem, hogy akkor járunk el helyesen, ha belátjuk, hogy nem elsősorban az információ átadása a feladatunk, hanem az információk keresésének segítése, mellyel megerősítjük a szülőföldhöz, a magyarsághoz való tartozás érzését. Ez egy hosszútávú fejlesztő folyamat, amelynek eredményeként a helyi értékek, hagyományok megismerése hangsúlyosabban megjelenik az oktatásban.

Nem vagyunk tökéletesek, ennek ellenére bátran állítom, hogy erős, együttműködő közösség alakult ki a 20 év alatt, melyben hol egyikünk, hol másikkunk kapott nagyobb erőre, lendületre. És ez így van jól. Hisz ez is bizonyítja, hogy megteremtettük az igényt az értékmentő munkára.

Legyen ez így még 20 év múlva is!

*Rancsó Andrea
az iskola pedagógusa
Felvidéki Értéktár Bizottság elnöke*

Húsz év az értékek útján

Kiadja a SZMPSZ, 2021

Első kiadás

Szerkesztők:

A Hetényi Értéktár Bizottság tagjai és a Kincskeresők

Borítóterv és nyomdai előkészítés: Angyal Sándor

Nyomta: NecArte, Komárno

ISBN 978-80-89919-18-5